

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**DÖRDÜNCÜ SINIF TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GÖRSEL
OKUMA VE SUNU BECERİLERİNİ GELİŞTİRME AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Esra ÖZYURT AYDEMİR

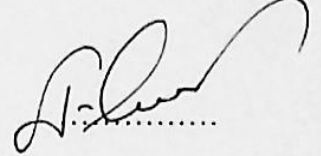
DANIŞMAN
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

BARTIN-2016

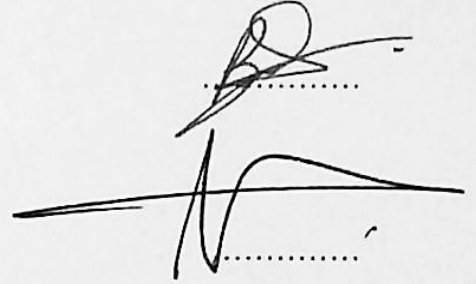
KABUL VE ONAY

Esra ÖZYURT AYDEMİR tarafından hazırlanan “Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Görsel Okuma Ve Görsel Sunu Becerilerini Geliştirme Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 11/02/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye : Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ (Danışman)

Üye : Yrd.Doç.Dr. Burcu DUMAN

Üye : Yrd.Doç.Dr. Ali SICAK

Bu tezin kabulü Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../2016 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Çetin SEMERCİ
Bartın Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ danışmanlığında hazırlamış olduğum “Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Görsel Okuma Ve Sunu Becerilerini Geliştirme Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel ve etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

11/02/2016

Esra ÖZYURT AYDEMİR

ÖNSÖZ

Sürekli değişen ve gelişen bir dünyada yaşıyoruz. Bu süreç teknolojik, bilimsel yeniliklerle birlikte toplumsal ihtiyaçların da değişmesine neden olmaktadır. Bu değişim eğitim alanında da görülmekte ve Türkçe Öğretim Programlarında yer alan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri yanında, görsel okuma ve sunu becerilerini de gündeme getirmektedir. Görsel okuma ve görsel sunu beceri ve kazanımları son yıllarda yoğun çalışılan bir beceri alanı olmuştur.

Teknolojinin günlük hayatta yaygınlaşması üzerine öğrenciler televizyon, bilgisayar ve tablet ile yolda, okulda ve birçok yerde sürekli karşı karşıya gelmektedir. Öğrencilerin bu araçlarla sunulan görselleri anlamlı bir şekilde algılayıp, yorumlayıp ve anlamlı bir bütün oluşturabilmesi önem arz etmektedir. Bu süreçte görsel okuyazar olmak yeterli olmamakta görsellerin okunup yorumlanmasını da gerekmektedir. Bu çalışma, öğrencilerimizin görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirmeleri, öğretmenlerimizin görsel okuma ve sunu becerilerine dikkat çekilmesi açısından önemli olmaktadır. Bu çalışmayla elde edilecek sonuçların ve önerilerin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın başından sonuna değerli tavsiye ve fikirleri ile tez danışmanlığını yürüten hocam Sayın Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ'e, araştırmanın gerçekleştirilmesinde görüş ve önerilerini aldığım, Sayın Prof. Dr. Çetin SEMERCİ, Doç. Dr. Nuriye SEMERCİ, Yrd. Doç. Dr. Sema SULAK, Arş. Gör. Barış ÇUKURBAŞI, Arş. Gör. Mustafa KOCAASLAN, Arş. Gör. Arzu ÇEVİK, Arş. Gör. Ömer KEMİKSİZ, Arş. Gör. Hasan Basri KANSIZOĞLU ve bu çalışmada benden desteğini esirgemeyen adını saymadığım bütün hocalarıma, ayrıca sınıf arkadaşım Dilek ALTUNSÖZ ve sonsuz sabırlarından dolayı, eşim Doç. Dr. Deniz AYDEMİR, kızım Zeynep Serra AYDEMİR, babam Ali ÖZYURT, annem Sevgi ÖZYURT ve kardeşim Volkan ÖZYURT' a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Esra ÖZYURT AYDEMİR

11/02/2016

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Görsel Okuma Ve Sunu Becerilerini Geliştirme Açısından İncelenmesi

Esra ÖZYURT AYDEMİR

Bartın Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Bartın-2016, Sayfa: XIV+87

Bu araştırma, 4. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı ve kitaplarında yer alan görsel okuma ve sunu becerilerine yönelik kazanımları, etkinlikleri, öğrencilerin dönem sonunda ulaştıkları beceri düzeylerini ve öğretmenlerin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi 2014-2015 eğitim öğretim yılında Bartın ili Kozcağz ilçesi Ahmetler İlkokulu 4/A ve 4/B sınıflarına öğrenime devam eden, yaşları 9-10 arasında değişen 67 öğrenciden oluşmaktadır. Tarama modelinin uygulandığı araştırmada nicel veri toplama tekniklerinden anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz aşamasında Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testleri yapılmıştır.

Araştırma sonunda; 4. sınıf Türkçe dersi için hazırlanan öğrenci çalışma kitabında yer alan görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik etkinliklerin dengeli olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin yarısı 4. Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu kazanımlarını gerçekleştirme konusunda kendilerini yeterli görmektedir. Öğrencilerin görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirmede yeterli oldukları belirlenmiştir. Görsel okuma ve sunu kazanımlarını kazandırmada öğretmenlerin cinsiyet, hizmet süresi ve mezun olunan okul türü arasında yapılan analizlerin istatistiksel sonuçları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür. Sadece öğretim yapılan sınıfların mevcuduna ilişkin analizde, değişkenler

arasında anlamlı fark gözlenmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin görsel okuma ve sunu becerilerini daha üst düzeyde geliştirilmesi konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: görsel okuma, görsel sunu, öğrenci kazanım ve etkinlikleri.

ABSTRACT

Master's Thesis

Investigation of the Visual Reading and the Visual Presentation Skills located in the Education and Teaching Program of the 4st Class Turkish Lesson

Esra ÖZYURT AYDEMİR

Bartın University

Institute of Education Sciences, Department of Education Sciences

Curriculum and Instruction

Thesis Advisor: Prof. Firdevs GÜNEŞ

Bartın – 2016, Pages: XIV+87

This study was conducted to determine benefits, activities, skills gain levels in the end term of the students and teacher comments for visual reading and visual presentation skills located in education program and their books of 4th class Turkish lesson. The sampling of the research consisted of 67 students which ranged from 9 age and 10 age, studied in 4/A and 4/B classes of Ahmetler Primary School in Kozcagız, Bartın in the 2014 – 2015 education semester. The questionnaire was used as the one of the quantitate data collection technics in this study applied the Screening model. The data obtained after the study was analyzed with SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) software program. In analysis duration, Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test were done.

The results of the study showed that the activities for visual reading and visual presentation located in student work books prepared for 4th class Turkish lesson is not stable. The half of the students are enough to see themselves to archive visual reading and visual presentation skills in 4th class Turkish lesson. The students were determined to be sufficient to develop the visual reading and visual presentation skills. The statistical results made among teacher gender, working duration, and school types graduated showed to be significant differences. A significant difference was only observed between the variables for the analysis of class size made teaching. In the results of the research, the development of the students in the higher-level to archive the visual reading and the visual presentation skills were proposed.

Keywords: Visual Reading, Visual Presentation, Student skills and activity.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Alt Amaçlar.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Sayıtlar.....	4
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar.....	4
1.8. Kısaltmalar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Türkçe (1 – 5. Sınıflar) Öğretim Programı (TDÖP)	6
2.1.1. Programın Temel Yaklaşımı	6
2.1.2 Programın Yapısı	7
2.2. GÖRSEL OKUMA VE GÖRSEL SUNU (GOGS)	9
2.2.1.Görsel Nedir?	10
2.2.2. Görselleri Oluşturan Unsurlar	10
2.2.3. Neden Görsellik?.....	12
2.2.4.Görsel Okuma	19

2.2.5. Görsel Sunu.....	22
2.2.6. Görsel Okuryazarlık.....	24
2.2.7. Eğitimde Görseller	26
2.2. İlgili Araştırmalar	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırmanın Deseni	33
3.2. Evren ve Örneklem	33
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.3.1. 4.Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirme ölçeği.....	35
3.3.2. 4.Sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi	36
3.3.3. 4.Sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve sunu kazanımlarını değerlendirme öğretmen anketi	36
3.4. Verilerin Toplanması	37
3.5. Verilerin Analizi	37
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGU VE YORUMLAR	38
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	38
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	40
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	46
4.3.1.Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Görsel Okuma Ve Sunu Kazanımlarına Yönelik Görüşlerini Belirleme Anketine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	46
4.3.2. Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Görsel Okuma Ve Sunu Becerilerini Geliştirme Ölçeğine Ait Bulgu ve Yorumlar.....	48
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	48
BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	62
KAYNAKÇA	69
EKLER	72
ÖZGEÇMİŞ.....	87

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
1. Görsellerden anlam kurma çizelgesi.....	20
2. Görsel izleme Etkinlikleri.....	23
3. Çalışma evrenine giren öğrencilerin sınıflara göre dağılımları.....	33
4. Cinsiyetlere Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	34
5. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.....	34
6. Mezun Olunan Okullara Göre Öğretmenlerin Dağılımı.....	34
7. Öğretmenlerin Okuttukları Sınıfların Mevcutlarına Göre Dağılımı.....	35
8: 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan GOGS kazanımları.....	38
9: Türkçe Dersi Öğretim Programında Önerilen Görsel Okuma ve Sunu Etkinlikleri.....	39
10. Görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının okuma metinlerine göre dağılımı.....	42
11. Verilen etkinliklerin dağılımları.....	43
12 Görsel Okuma Ve Görsel Sunu Kazanımları Ve Etkinlik Frekans- Yüzde Değerleri.....	44
13. Anket Maddelerine Verilen Yanıtlara İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
14. 12. Etkinliğin-1. kazanıma ulaşabilirliği.....	48
15. 13. Etkinliğin-2. kazanıma ulaşabilirliği.....	49
16. 1. Etkinliğin-3. kazanıma ulaşabilirliği.....	49
17. 9. Etkinliğin-3. kazanıma ulaşabilirliği.....	50
18. 9. Etkinliğin-3. kazanıma ulaşabilirliği.....	50
19. 2. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.....	51
20. 3. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.....	51
21. 4. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.....	52
22. 10. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.....	52
23. 15. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.....	53
24. 17. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.....	53
25. 5. Etkinliğin-6. kazanıma ulaşabilirliği.....	54
26. 14. Etkinliğin-6. kazanıma ulaşabilirliği.....	54
27. 7. Etkinliğin-8. kazanıma ulaşabilirliği.....	55
28. 8. Etkinliğin-9. kazanıma ulaşabilirliği.....	55
29. 6. Etkinliğin-11. kazanıma ulaşabilirliği.....	56
30. 11. Etkinliğin-11. kazanıma ulaşabilirliği.....	56

31. 4. Etkinliğin-13. kazanıma ulaşabilirliği.	57
32. 18. Etkinliğin-17. kazanıma ulaşabilirliği.	58
33. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun cinsiyete göre karşılaştırmasına ait Mann Whitney U testi sonucu.	59
34. Cinsiyet durumları ve GOGS kazanımlarının kazanma sürecinin cinsiyete göre karşılaştırmasına ait Mann Whitney U testi sonucu.	59
35. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun ve kazanma sürecinin hizmet süresine göre karşılaştırmasına ait Kruskal- Wallis testi sonucu.....	59
36. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun ve kazanma sürecinin Mezun olunan okul türüne göre karşılaştırmasına ait Kruskal- Wallis testi sonucu.....	60
37. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun ve kazanma sürecinin sınıf mevcuduna göre karşılaştırmasına ait Kruskal- Wallis testi sonucu.	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Sayfa No
1. Fil ve yavrusu	12
2. Dale'nin Yaşantı Konisi Çilenti	14
3. Duyu Organlarımızın Öğrenmedeki Önemi	15

EKLER LİSTESİ

EK	Sayfa
No	No
1. 4.Sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi.....	72
2. 4.Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirme ölçeği	73
3. Dördüncü Sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve sunu kazanımlarını değerlendirme öğretmen anketi	82
4. Araştırma İzni.....	85
5. Uzman görüşü formu	86

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ülkemizde 2005 yılında uygulamaya konulan Türkçe Dersi (1–5. sınıflar) Öğretim Programı ve kitaplarında yer alan görsel okuma ve sunu becerilerine yönelik kazanımlar, etkinlikler, öğrencilerin ulaştıkları beceri düzeylerini ve dördüncü sınıf öğretmenlerinin okuma ve görsel sunu becerilerine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları ve tanımları aşağıda verilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Son yüzyıldaki bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak insanların yaşantıları ve bunun bir sonucu olarak insanların günlük hayatlarını büyük oranda değiştirebilmektedir. Farklılaşan beklentiler ve ihtiyaçlara bağlı olarak; ihtiyaç duyulan bilgiyi araştırma, yorumlama, çeşitli şekillerde yapılandırma, yapısal eleştirme, çözümleyerek ve çıkarım yapabilme, iyi-kötü yönlerini değerlendirme, farklı platformlarda tartışabilme, edinilen bilgiyle ilgili sorunları çözme gibi ileri düzey becerilerin kazanımları büyük önem arz etmektedir. Teknolojik ilerlemenin bu kadar hızlı gelişmesi ve insanların farklılaşan ihtiyaçları, temelde eğitim olmak üzere birçok alanı etkilemektedir. Bu gelişmeler hakkında insanların eğitilmesiyle, bireyler söz konusu gelişmelere ve ilerlemelere edinilen bilgilerle; günlük yaşamlarında ayak uydurabilmektedirler. Bu gelişmelere paralel, eğitimdeki ihtiyaçlara cevap verebilecek eğitim programlarının geliştirilmesi söz konusu olmuştur. Bu amaçla 2005 yılında ilköğretim programları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tekrar düzenlenmiştir. İlköğretim 1 – 4. sınıflar seviyesinde ve ilköğretim 5-8. sınıflar seviyesinde hazırlanan programlar 2006 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır.

Yeniden hazırlanan ilköğretim programlarından biri de İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'dır. Eğitimdeki bilimsel ilerlemeler ve yeni yaklaşımlar çerçevesinde, öğrencilerin dil kullanım becerileri ile zihinsel beceri geliştirilmesi ve bunları efektif olarak kullanmasına önem veren programda, yapılandırmacı yaklaşımlar merkeze alınmakta, çoklu zekâ, beyin temelli öğrenme, öğrenci merkezli eğitim, bireyler arası farklılıkları

dikkate alan eğitim, tematik ve beceri yaklaşımı ile farklı eğitim yaklaşımları da kullanılmıştır (MEB, 2009: 10).

Öğrencilerin aktif olmasını vurgulayan programlar da, sağlanacak davranışlar “kazanım” adıyla yer verilmekte ve öğrenciyi merkeze alan etkinlikleri ön plana çıkmaktadır. Kazanımlar, öğrenci yaşı, düzeyi, dili ve zihin gelişimi dikkate alınarak (MEB, 2009: 11), kazandırılan bilgi ve becerilerin etkin bir şekilde ve kalıcı olmasını sağlayabilmek için farklı etkinlikler yer almaktadır (MEB, 2009: 3). Günümüz öğrencileri, görselle dolu bir ortamında yaşamakta (Lowe, 2000: 1) olduklarından, eğitimde ilk kez ayrı bir öğrenme alanına, İlköğretim (1-5. sınıflar) “Türkçe Dersi” Öğretim Programı’nda “Görsel Okuma ve Görsel Sunu” adı altında yer verilmiştir (MEB, 2009: 11). Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe öğretimine yeni katkılar kazandırmak için gündeme çıkardığı görsel okuma ve sunu alanının uygulamadaki işlevliğini belirleyebilmek, programdaki eksikliklerin belirlenmesi ve gereken önlemlerin alınması için önemlidir. Bunu sağlayabilmek için programın hedefi olan öğrencilerin dönem sonundaki beceri ve görüşleri ile programın yürütücüsü olan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu bağlamda 4.sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının uygulamadaki etkililiğini ortaya çıkarmak ve alanda önemli bir boşluğu gidermek hedeflenmiştir.

1. 2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı ve kitaplarında yer alan görsel okuma ve sunu becerilerine yönelik kazanımların dağılımı, bunları kazandırmak için verilen etkinlikler, öğrencilerin öğretim yılı sonunda ulaştıkları beceri düzeyleri ve öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini belirlemektir.

1.3. Alt Amaçlar

Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerine yönelik kazanımlar nelerdir?
2. Görsel okuma ve görsel sunu kazanımlara ilişkin ders kitaplarında verilen etkinlikler nelerdir?

3. Öğrencilerin görsel okuma ve sunu becerilerine ulaşma düzeyi nedir?
4. Görsel okuma ve sunu becerilerine ulaşma konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Her geçen gün yeni teknolojilerle karşılaşmakta, bu durum yaşadığımız pek çok süreçte değişimi beraberinde getirmektedir. Bilgiler sadece yazılı değil aynı zamanda resim, şekil, sembol, işaret, grafik gibi görsel olarak da çoğalmaktadır.

Görsellere bu denli maruz kaldığımız çağımızda görsel araçları ve uygulamaları içeren bir eğitimden mahrum kalmak bilgiyi ve düşünceyi farklı yollarla işleme becerisinden nesillerimizi giderek uzaklaştıracaktır. Bu eksikliğin giderilmesi bakımından eğitimde farklı yöntemlerin yanı sıra süreç içinde görsel uygulamaların yaygınlaştırılması ve etkililiğinin artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2005–2006 öğretim yılından sonra kullanılmaya başlanan Türkçe (1–5. sınıflar) Öğretim Programı, yapılandırmacı ve öğrenci merkezli bir temele dayandırılmaktadır. Bu programla birlikte öğrencilerin; eleştirel düşünebilme, problem çözebilme, bilgi teknolojilerini kullanabilme, Türkçeyi güzel kullanabilme gibi becerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Türkçe Öğretim Programı'nda de hızla gelişen ve değişen çağımıza öğrencilerimizin adapte olabilmesi için, dinleme, konuşma, okuma, yazma gibi kazandırılması istenen dört beceriye yeni programda görsel okuma ve görsel sunu becerileri ilave edilmiştir. Öğrenciler bu becerilerin kazanımıyla; gördükleri olayları ya da eylemleri, cisimleri ya da simgeleri anlayabilme ve yorumlayabilme becerileri ile video, grafik, kukla, tablo vb. çeşitli görsel araç-gereçlerle duygularını, düşüncelerini ve konu hakkındaki bilgilerini sunabilme becerileri kazandırmak hedeflenmiştir. Bu çalışmada ilköğretim 4. Sınıflarda görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarını ne derecede verilebildiği ve bu becerilerin kazanımlarının sağlanıp sağlanmadığı araştırılacaktır. Ayrıca bu programın uygulandığı 4. sınıf, sınıf öğretmenlerinin, Türkçe Öğretim Programı'nda bulunan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımlarına yönelik görüşleri de araştırılmıştır.

Bu araştırmayla elde edilecek sonuçlar; Milli Eğitim Bakanlığı'nın Türkçe öğretimine yeni katkılar kazandırmak için gündeme çıkardığı görsel okuma ve sunu

öğrenme alanının; uygulamadaki işlerliğini belirleyebilmek, programdaki eksikliklerin belirlenmesi ve gereken önlemlerin alınması için önemlidir. Bunu sağlayabilmek için programın hedefi olan öğrencilerin dönem sonundaki beceri ve görüşleri ile programın yürütücüsü olan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. 4.sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının uygulamadaki etkililiğini ortaya çıkarmak ve alanda önemli bir boşluğu gidermek hedeflenmiştir.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırma, aşağıdaki varsayımlara dayalı olarak yürütülmüştür:

- Veri toplama araçlarının araştırma için gerekli bilgileri en iyi şekilde belirlediği,
- Öğrencilerin etkinlikteki sorulara içtenlikle cevap verdikleri,
- Öğretmenlerin anketteki sorulara içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2014-2015 eğitim öğretim yılında Bartın-Kozcağz Ahmetler İlkokulu 4. sınıf öğrencileriyle,
- Dördüncü sınıfa devam eden 67 öğrenciden elde edilen verilerle,
- MEB tarafından onaylı ders kitaplarında yer alan görsel okuma etkinlikleriyle,
- Farklı okullarda görev yapan dördüncü sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

“Görsel Okuma; yazılı metinlerin dışında kalan şekil, sembol, resim, renk vb. gibi doğa ve sosyal olayları anlamlandırmak ve yorumlamak olarak tanımlanır (MEB, 2005, s. 443)”.

“Görsel sunu ise duygu, düşünce ve bilgilerin; sembol, şekil, resim vb. gibi görsellerle anlatılmasıdır (MEB, 2005, s. 443)”.

1.8. Kısaltmalar

TDÖP	: Türkçe Dersi Öğretim Programı
GS	: Görsel Sunu
GO	: Görsel Okuma
GOGS	: Görsel Okuma ve Görsel Sunu

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde İlköğretim Türkçe Dersi (1 – 5) Öğretim Programı (TDÖP), görsel okuma ve sunu becerisi ile ilgili kuramsal çerçeveye ve bu çalışmaya benzer araştırmalar verilmektedir.

2.1. Türkçe (1 – 5. Sınıflar) Öğretim Programı (TDÖP)

Bilgi çağıyla beraber hızla gelişen ve ilerleyen dünyamızda, birçok gelişmiş ülkenin esas amacı düşünebilen, anlama kabiliyeti yüksek, sorgulayabilen, sorunları çözüme aktif ve yeni veya inovatif bilgi üretebilen bireyler yetiştirebilmektir. Bu nedenle, bu çağa ayak uydurabilecek eğitim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Milli eğitimde kullanılan eğitim programlarının günümüz gelişmelerine ve ihtiyaçlarına paralel olarak geliştirilmeleri önem arz etmektedir. Bu anlayışla TDÖP; Türkçeyi doğru, güzel ve etkin kullanabilen, eleştirel düşünebilen, bilgiyi kullanan ve üretebilen, girişimci, kişisel ve sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede geliştirilen (TDÖP)'ye kısaca değinilecektir.

2.1.1. Programın Temel Yaklaşımı

TDÖP'de yapılandırıcı anlayış merkeze alınarak, beyin temelli öğrenme, çoklu zekâ, öğrenci merkezli eğitim, sarmal, tematik ve beceri yaklaşımı, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim gibi eğitim yaklaşımları kullanılmıştır. Yapılandırıcı yaklaşım, öğrenme sırasında öğrencinin ön bilgilerini canlandırma, etkili iletişim sağlama, anlama yeteneğini güçlendirme, öğrendiklerini sorgulayabilme, edinilen bilgileri uygulama ve değerlendirme önemli kavramlardır. Öğrencinin merkezde olduğu yapılandırıcı yaklaşım da, öğrenme sırasında öğrenci katılımını, katılımcı öğrenmeyi ve rehber öğretmen kontrolünde öğrenmeye ağırlık vermektedir.

2.1.2 Programın Yapısı

Türkçe (1 – 5. sınıf) öğretim programının yapısı, genel amaçları, temel becerileri, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalardan meydana gelmektedir.

2.1.2.1. Genel Amaçlar

Türkçe (1-5) öğretim programında genel amaçlar şu şekilde belirtilmiştir:

- Dinleme, konuşma, okuma, yazma, GOGS becerilerini geliştirmek,
- Türkçeyi sevdirek, doğru, güzel ve etkin kullanılmasını sağlamak,
- Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerini geliştirmek,
- Metinler arası okuma becerilerini iyileştirerek kelime hazinesini artırmak,
- Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek,
- Öğrenme süresince edinilecek bilginin araştırması, keşfedilmesi, yorumlanması ve zihinsel yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Bilgiye ulaşma, kullanma ve bilgi üretme becerilerini geliştirmek,
- Bilgi teknolojilerinden faydalanılarak okuma, metinler arası anlam çıkarma ve öğrenme becerilerini geliştirmek,
- Bilginin kitle iletişim araçlarıyla aktarılması süresince bilginin sorgulanmasını sağlamak,
- Toplumsal, sosyal ve kültürel yönlerden ilerlemelerini sağlamak,
- Millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal ve sanatsal değerlere önem vermelerini sağlamak; millî duygu ve düşüncelerini güçlendirmek,
- Yazılı ve sözlü olarak Türk ve dünya kültürü hakkında bilgi edinmelerini sağlamak,
- Okuma ve yazma sevgisi ile alışkanlığını kazanmalarını sağlamaktır.

2.1.2.2. Temel Beceriler

Türkçe (1–5. sınıf) öğretim programının kapsadığı öğrenme alanları ve kazanımlarla öğrencilerin aşağıda verilen temel becerilerin gelişmesini destekleyecektir. Bu şekilde ulaşılmaması hedeflenen temel beceriler;

- Türkçenin doğru, güzel ve etkin kullanılması,
- Eleştirel ve yaratıcı düşünme,
- İletişim kurabilme,
- Problem çözme yeteneği,
- Araştırma yapma,
- Günümüz bilgi teknolojilerini kullanma,
- Girişimci yaklaşım,
- Doğru karar verebilme,
- Metinler arası okuma,
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme olarak söylenebilir.

2.1.2.3. Öğrenme Alanları

Türkçe (1 – 5. sınıf) öğretim programı; dinleme, konuşma, okuma, yazma, GOGS içine alan beş farklı öğrenme alanı üzerinde oluşturulmuştur. Öğrenme alanları; öğrencilerin dil, zihin, duygu ve sosyal yöndeki gelişimine yönelik bilgi, beceri, davranış ve değerleri içine almaktadır. Program içerisinde öğrenme alanları hem kendi içlerin de hem de diğer alanlarla bir bütünlük içerisinde ilişkilendirilmiştir. Bu şekilde ilişkilendirilmesi, öğrencinin dil ve zihin becerilerini geliştirme, dili etkin bir şekilde kullanma, doğru öğrenme ve bilgileri zihinde sorgulama ve yapılandırma sürecini kolaylaştırmaktır. Aşağıda GOGS içine alan açıklamalar verilmiştir. (MEB, 2009).

2.1.2.4. Görsel Okuma ve Görsel Sunu (GOGS)

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, GOGS farklı bir öğrenme alanı olarak verilmiştir. Bu alan sembol, şekil, resim, tablo, grafik, beden dili, çevre ve sosyal olayları okuma, anlama ve zihinde tanımlamayı içermektedir. Öğrenci görsel okuma ile farklı

duygu, düşünce ve bilgileri öğrenir ve görsel okuma, anlama ve zihinde tanımlamayı kolay kılmaktadır. Bazı kavram ve olayları zihinde canlandırmak, görsellerle anlamak, daha basit olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin farklı görselleri incelemek, yorumlamak, ilişkilendirmek ve sorgulamak için farklı çalışmalar yaptırılmalıdır. Görsel sunu, öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini farklı görsellerle karşı tarafa aktarılması ele alınmaktadır. Öğrencilerin, duygularını ve düşüncelerini ifade etmek, bilgilerini aktarmak amacıyla resim, fotoğraf, şema, desen gibi görseller ile rol oynama, tiyatro, oyun, taklit gibi görsel etkinliklerden ve video, ses-görüntü kasetleri, bilgisayar gibi araçlardan yararlanabilirler. Görsel sunu yapmak yazılı ve sözlü ifadelerle iletişimi kuvvetlendirmektedir. Görsel sunu öğrencilerin düşünme ve anlama becerilerini geliştirmekte, bilgilerini mantıksal olarak düzenlemeyi kolaylaştırmaktadır.

2.2. GÖRSEL OKUMA VE GÖRSEL SUNU (GOGS)

Günümüzde teknolojinin ilerlemesine paralel bilgi üretimi artmakta ve birçok alanda bilgi yığılması meydana gelmektedir. Teknolojiyle beraber bilgiler yazılı olması yanında şekil, sembol, resim, grafik, işaret gibi görseller artmaktadır. Bu şekilde görsel bilgi kültürü canlanmakta, görsel okuma ve öğrenme yaygınlaşmaktadır. Görsel okuma gerek özel gerekse devlet okullarında yayılmakta, etkinlikler yazılı metinle sınırlı kalmak yerine, görseller ile yeni bilgilere ulaşılabilir. Bu becerilerle, yenilikleri takip etmek, zihinsel olarak gelişim sağlamak, öğrenme hızını artırmak, hayal gücü geliştirmek, hayat kalitesini iyileştirmek, günümüz toplum ihtiyaçlarını sağlayan bireyler için bir zorunluluktur. Görsel okuma; dinleme, konuşma, okuma, yazma ve görsel sunu gibi dilin öğrenme alanlarından biridir. Bu nedenle çoğu ülkenin dil öğretim programında ayrı bir alan olarak ele alınmaktadır. “Görsel Okuma ve Görsel Sunu”, 2005 yılında TDÖP içerisinde verilmiştir.

Bu öğrenme alanı sembol, şekil, grafik, tablo, resim, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görselleri okuma, anlama ve yorumlamayı kapsamaktadır (MEB, 2005). Dil öğrenimi, çocuklarda anne karnında dinlemeyle başlamakta sonrada görsel okumayla sürdürülmektedir. Çocuğa okul öncesi dönemde aileler ve çevredeki yetişkinler tarafından verilen bu eğitim, okullarda sistemli ve düzenli olarak yürütülmekte, gerekli beceriler kazandırılmaktadır. Öğrencilerin görsel okuma becerilerini geliştirmek amacıyla eğitim sürecinde çeşitli yaklaşımlar uygulanmaktadır (Kuru,2008). Dünyamızda uygulanan yaklaşımlar incelendiğinde, eski yıllardan günümüze kadar önemli değişmelerin olduğu

görülmektedir. Eskiden görsel okumada “geleneksel ya da semiyolojik” denilen yaklaşımlar uygulanıyordu. Günümüzde ise “psikofizyolojik ya da yapılandırıcı” yaklaşım uygulanmaktadır. Bu yaklaşımda görsellerin birey üzerindeki duygusal, algısal ve zihinsel etkileri üzerinde durulmaktadır.

2.2.1.Görsel Nedir?

Görselleri oluşturma, anlama ve yorumlama; okuma, yazma, konuşma ve dinleme kadar önemlidir. Yazılı materyalleri, televizyona, filmlere ve şarkılara ek olarak çocuklar her gün bilgisayar, eğitsel oyunlar ve internetle uğraşıyorlar ki bu araçların sunduğu bilgileri yönetmek üst düzey görsel becerilerin kullanımını gerektirmektedir. Görsellerin kullanımını disiplinler arası düşünme, öğrenme ve anlam kurmayı geliştirmektedir (Kırkılıç ve Akyol, 2009). Görsel kavramı hakkında farklı tanım ve açıklamalar getirilmiştir. Bunlardan bazıları ise:

- Görme ve görme duyusuyla ilgili, görmeye dayanan,
- Bir film, fotoğraf, plastik veya grafik sanatların veya bir varlığın görünümü,
- Herhangi bir nesnenin basılı sunumu,
- Soyut bir ögenin fiziksel sunumu,
- Nokta ve şekillerin bütünü,
- Bir eşya ya da varlığın zihinsel görünümü,
- Görüntü ve gözle izlenebilen her şeyin taşıdığı özellikler

(Güneş, 2013).

Görsel, gerek hayali gerekse gerçek olsun orijinal bir modelden oluşan bir görüntüdür. Başka bir ifade ile görsel, bir gerçeğin taklidi, gerçek olmayan bir şeyi tanımamızı sağlayan görüntü, bir işaret ya da objenin görsel sunumudur (Güneş, 2013).

2.2.2. Görselleri Oluşturan Unsurlar

Görseller farklı bilgilerin kolayca ve çabukça anlaşılmasını sağlamaktadır. Görselleri okunurken nelerin dikkate alınması gerekenler şöyle özetlenmektedir:

Bilgiler: bilginin kazanılması ve aktarılması metinlere ve görsellere bağlıdır. Görseller özellikle grafikler özel bilgi sunmaktadır. Örneğin; fotoğraflar, nesnelere ilgili temel özellikleri sezdirerek anlam kurmayı sağlarken; metinler de fotoğraf hakkında özel bilgi verip öğrenmeyi zenginleştirir. Bu açıdan görseller, metinlerle verilmelidir (Akyol,2009, 173).

Çizgi: Noktaların yan yana gelmesiyle oluşan doğrular olan çizgiler; düzenli bir organizasyon ve sistemin ilk temelidir. İnsan Gözüyle görülebilen gerçeklerin ve grafiksel düşüncenin sembolize edilebilmesi, sadelik kazanmasıyla netlik kazanır. (Artut, 2001, 149).

Doku: Görsellere üçüncü boyutluluk özellik kazandıran dokular, görsele derinlik ve gerçeklik katar. Görselin bazı kısımlarını ayırma ya da bütünlüğü sağlayabilme işlevine sahiptir. “Mozaik süslemeleri, halı, kilim desenleri, bilgisayar, televizyon ekranlarında veya gazete ve posterlerdeki dokuları hissedemeyebiliriz, ancak algılayabiliriz, görebiliriz. Bunlara görsel doku da denilebilir. Dokunun işlevselliği izleyicide duygulu, anlamlı bir etki bırakır” (Artut, 2001,157).

Renk: Görseller anlamı açığa çıkartmak, bilgiyi taşımak için renkleri kullanmaktadır. Örneğin bir fotoğrafta kullanılan renkler fotoğraflanan nesnenin ne olduğunu daha net çizgilerle ortaya koyar. Eğer diyagramda renklere yer verilmişse ayrıntılar daha belirgin düzeyde ortaya konulabilir (Akyol,2009,174).

Şekil: “Renk, çizgi, ışık, gölge vb. elemanları bulunan anlamsal içeriklerdir. Şekiller bir araya gelerek görselleri oluştururlar. Şekiller: görseller farklı şekilleri yansıtmaktadır. Şekiller nesnelere işlevleri hakkında bilgiler sunabilmektedir. Şekillerin bu özelliği sınıflardaki öğretim ortamlarına hareketlik kazandırır ve öğrencinin öğrenilmesi gerekli olan konuya ilgilerini artırabilir (Akyol,2009, 174).

Ölçüler: Ölçü bir görseldeki dağılım oranıdır. En çok vurgulanan özellik grafikte veya diyagramda çok dikkat çekici bir oranda verilebilir. Örneğin bir büyük fil, yavru filin 4 katı yükseklikte ve 25 katı ağırlıktadır, denilse bu bilgiyi okuyucu zihninde etkili bir şekilde canlandıramayacaktır. Ancak aşağıda verilen (Şekil 1) görsel örnek bunun canlanmasına katkı sağlayacaktır (Akyol,2009, 174).

Şekil 1. Fil ve yavrusu (URL-1).

Odaklaşma: Her görselin odaklaştığı bir nokta vardır. Bu en önemli noktadır ve anahtar bilgiyi içermektedir. Ders işleme sürecinde öğretmen bir metnin amacı, yapısı, grameri ve kime sunulduğu üzerinde durmaktadır. Metadili kullanarak yazılı metnin farklı bölümlerini de incelemektedir. Bütün bu çalışmalar metinlerin soyutluktan kurtulup somut bir öğretimin gerçekleşmesini sağlayan etkinliklerdendir (Akyol,2009, 174).

2.2.3. Neden Görsellik?

İnsanlık ilk zamanlardan bu yana farklı görsellerle iletişime geçmişlerdir ve haberleşmenin anahtarlarından biri olmuştur (Ateş, 2006). Görmeye ile ilgili duyular ve algılamalar, konuşmadan çok daha eskidir. Duyu organlarımızın en gelişmiş olanı görmedir. İnsanoğlu, en önemli bilgileri görmeyle öğrenmiştir; baktığımız nesnelere, farklı resim, şekil ve olaylarla tanımlanır ve algılanır Görme eylemini takiben, nesnelere hakkında bilgi edinilip mantıksal ve duygusal tepkiler verilir (Kes, 2001, 27). İçinde bulunduğumuz bilgi çağındaki etkili ve hızlı bilgiyi işleme sürecinde görselleştirme günlük yaşamda olduğu kadar eğitim yaşantımızda ciddi önem kazanmaktadır. Etkili öğrenme ile ilgili yapılan araştırmalarda öğrenmelerin çoğunun görsel betimlemeler aracılığıyla yapıldığı görülmektedir. Bilgisayar, tablet vb. dijital teknolojinin görsele kazandırdıkları katkılarla görsel öğelerin eğitimdeki önemini artırmasının yanı sıra öğrencilerin öğrenmelerini

kolaylaştırdığını da kanıtlamaktadır. Hatta sözel yolla öğrenen öğrenciler bile bazı kavramları öğrenmede görsel desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Görsel zekâya sahip çocuklar sağ beyinlerini aktif olarak kullanmakta ve çok boyutlu imgelerle daha kolay öğrenebilmektedir. Öğretim programları ise genellikle beynin sol yarım küresini etkin olarak kullanan, aşamalı şekilde öğrenen işitsel öğrenciler için tasarlanmıştır. Bundan dolayı görsel zekâyaya sahip olanlar bu ortamlarda akademik becerilerini yeterince sergileme fırsatı bulamamaktadır. İlköğretim (1 – 5. Sınıflar) Türkçe öğretim programında öğrenme alanlarından birisinin de “görsel okuma ve sunu” olarak belirlenmesi beyinlerinin sağ yarım küresini etkin olarak kullanılan öğrenciler açısından olumlu bir gelişmedir (Kırkkılıç ve Akyol, 2009).

Görsel öğeler;

- Öğrenen bireylerin dikkatini çekerek onları motive eder.
- Onların dikkatlerini canlı tutar.
- Duygusal tepkiler vermelerini sağlar.
- Kavramları somutlaştırır.
- Anlaşılması zor olan kavramları basitleştirir.
- Şekiller yoluyla bilginin düzenlenmesini ve alınmasını kolaylaştırır.
- Bir kavramla ilgili öğeler arasındaki ilişkileri örgüt semaları ve akış semaları yoluyla kolayca verebilir.
- Bazı öğrencilere görsel öğelerle, kaçırmaları olası bir takım noktaları anlama sansı verebilir (Demirel vd, 2004, 30).

Öğretilecek konu öğrenciye ne kadar somut sunulursa zihninde o kadar fazla canlanır; aynı zamanda öğrenilecek konu ne kadar soyut verilirse hatırlanması o kadar zor olur. Bu durumda, öğretilecek konunun somutluğu ile zihinde kodlanması ve geri getirilmesi arasında önemli ilişki bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmalarda gerek görseller gerekse resimle yapılan canlandırmalar zihinsel gelişmeyi de etkilemektedir. Ayrıca öğrenmede görselleştirmenin katkısını bulmak için farklı çalışmalar yürütülmüş ve bu araştırmaların birçoğunun canlandırma ve görselleştirmenin, hatırlama ve öğrenme miktarını yükselttiği kanısına varılmıştır (Yıldız, 2003, 27). Görselin eğitimde; anlamı somutlaştırma, motive etme, tekrarlama, süsleme, simgeleme, düzenleme, açıklama ve

dönüşüm gibi işlevler üstlenmişlerdir (Winn, 1987). Görsellerin süsleme işlevi materyali daha çekici kılar. Görseller içerikle ilişki kurarak simgeleme işlevini de gerçekleştirir. Örneğin dünyanın hareketlerini gösteren bir resim simgeleme işlevine sahiptir. Öğretmen ve eğitimcilere yardımcı olmak üzere Amerikalı eğitim teknolojisi uzmanı Edgar Dale “yaşantı konisi” adı altında bir model geliştirmiştir. Edgar Dale tarafından geliştirilen yaşantı konisi Şekil 2’ de verilmiştir.

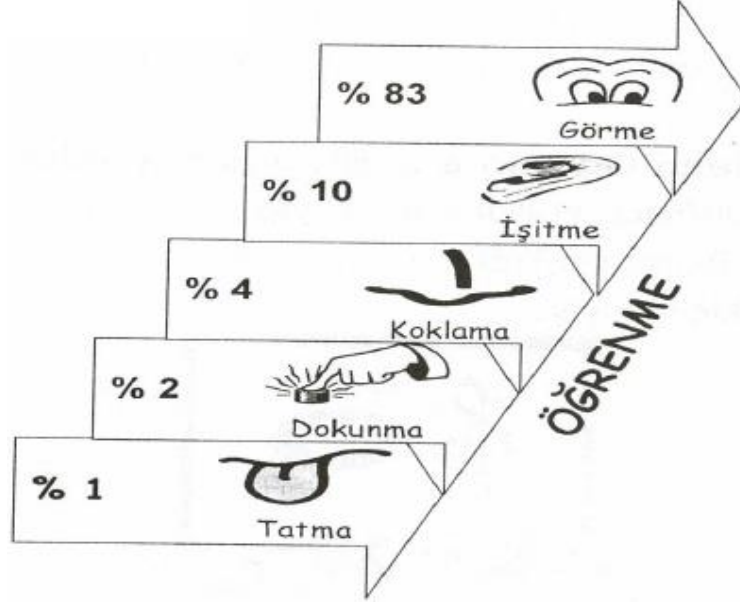
Şekil 2. Dale'nin Yaşantı Konisi Çilenti (1981).

Çilenti (1981), yaşantı konisinin dayandığı temel ilkeleri şöyle sıralamıştır:

- Öğrendiğimiz şeylerin çoğunu gözlerimizin yardımıyla öğreniriz.
- En iyi öğretim, somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru giden öğretimdir.
- Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve o kadar geç unuturuz.
- En iyi öğrendiğimiz şeyler, kendi kendimize yaparak öğrendiğimiz şeylerdir.

Binbaşıoğlu (1995)' na göre beş duyu organlarımızdan her birinin öğrenme üzerinde etkilerinin farklı olduğu yanı aynı derecede olmadığını ve bu duyu organlarımızdan öğrenmeyi en fazla etkileyenini 'göz' olduğu ifade edilmiştir. Göz aracılığıyla alınan

uyaranlar diğerlerine göre daha kuvvetlidir. Bunların zihinde saklanması ve gerektiğinde anımsanması daha kolaydır. Çilenti (1981) duyu organlarımızın öğrenmedeki önemini aşağıdaki gibi ifade etmektedir:

Şekil 3. Duyu Organlarımızın Öğrenmedeki Önemi (Çilenti,1981).

Bu sonuçları göz önüne alan eğitimci, istediği verimi alabilmek için uygun eğitim-öğretim araçlarını ve yeterli düzeyde öğretim materyalini kullanma zorunluluğunu duyacaktır. Öğretimin üst seviyede verilebilmesi görsel-işitsel ve yaparak yaşayarak öğrenmenin ön plana çıkarılabildiği oranda mümkün olacaktır. Öğretim materyallerinde kullanılan yazı, çizim, grafik ve her türlü unsurlar öğrenme üzerinde oldukça etkilidir. Eğitimde öğrenci başarısını temel amaçlarından biri olarak kabul eden eğitim sistemleri, çağdaş eğitim araçları kullanmak suretiyle arzu edilen sonucu elde edecektir. Görsel- işitsel yöntemlerle öğrenme- öğretme sürecinin sınıflarımızda yasatılması, öğrencilerimizin ezberci öğretimden kurtulup, pratik öğretime kavuşmasını sağlayacak ve bu sayede de başarıları otomatik olarak artacaktır (Simsek, 2002,59).

Öğrenme, insan beyninin kendisine çeşitli kanallardan ulaşan verileri yorumlama ve anlamlandırması olarak düşünüldüğünde öğrenme ortamının kulağa olduğu kadar göze ve diğer hislere hitap etmesinin önemi anlaşılacaktır. Çilenti(1981)'nin de belirttiği gibi çeşitli araştırma sonuçları, öğretimin çeşitli araç ve yöntemlerle zenginleştirilmesinin öğrenilenlerin kalıcılığını arttırdığını göstermektedir. Hiçbir görsel ve işitsel araçla desteklenmeyen bir ders çok sıkıcı olacaktır. Sadece kulağa hitap eden öğretim etkinliği,

eğer öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak başka yöntem ve tekniklerle desteklenmiyor ve görsel olarak da zenginleştirilmiyorsa kalıcı izler bırakamayacaktır. Diğer yanda kulağa olduğu kadar göze de hitap eden öğrenme, öğrencilerin hem gözleri hem de kulakları ile derse katılmalarını sağlayacağı için öğrencinin beynine daha çok veri ulaşmasını sağlayacağından öğrencinin kendisini daha çok derse vermesine yardımcı olacaktır (Özden,1998,180).

Öğretim etkinliklerinin planlanması aşamasında, öğrencilere kazandırılması düşünülen hedef davranışları kazandırmak ve öğrenmelerin kalıcı olmasını sağlamaya yönelik daha çok duyu organına hitap eden bir öğretim ortamının hazırlanması ve bu ortamın görsel ve işitsel araçlarla zenginleştirilmesi önem taşımaktadır. Bu durum, öğretimimizin basitleştirilmesi ve somutlaştırılması açısından önemli olduğu gibi, farklı öğrenme biçimine sahip öğrencilere hitap eden bir öğretim sergilenmesi açısından da önemlidir (Yiğit vd, 2005, 73). Genelde insanlarda bir görselin, yazıya göre daha fazla ve daha kolay anlaşılacağı fikri hâkimdir. Bunun yanında görseller iletişim için önemli bir araç olarak yazılı materyalle karşılaştırıldığında daha evrensel olduğu belirtilmektedir (İşler, 2003,55).

Görselliğin ön planda olduğu bu çağda öğrenciler, görsel imgelerle dolu bir bilgi ortamında öğrenim görmektedirler. Eğitim materyalleri bu durum dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Geleneksel okuma kitaplarından, en son eğitim teknolojilerine kadar, eğitim kaynaklarının tümü resimli sunumlar içermektedir. Lowe (2000), eğitim materyali olarak birçok alanda, resimlerin yaygın kullanımında ve grafiklerin sayısında büyük artış gözlendiğini belirtmiştir. Böylece görsellik her geçen gün yaşantımızın her alanında, özellikle de eğitim hayatımızda daha da önem kazanmaktadır.

Dwyer (1978)'e göre, TV, resimler, slayt sunumları, diyagramlar, grafikler vb. görseller kavramların öğrenilmesinde ve farklı yöntemlerin kullanılmasında etkilidir. Ayrıca görsellerin soyut bilgiyi daha da somutlaştırdığı, daha düşünebilir kıldığını ve karşılaştırmalı akıl yürütmede faydalı olduğunu belirtmektedir. Görsel materyaller, mesajın gücünü arttırmaktadır ve görsel okuma, öğrencilere kelimelere dökemedikleri şeyleri ifade etmeleri için bir fırsat tanımaktadır (Akçam, 2006, 8).

Kalaycı (2002)'ya göre; görsel araçların kullanılması, çoklu zekâ kuramında yer alan görsel uzamsal zekâ ile ilgilidir. Bu ilişki şöyle açıklanabilir: Görsel uzamsal zekâ etkinliklerinde kullanılacak olan bu araçlar, öğrenen öğrencilere kolaylık sağlar.

Öğrenciler, bilgileri anlamlandırma ve örgütlemeye görsel araçları daha etkili kullanabilir ve bilgiye ulaşmada daha başarılı olabilirler. Kalaycı aynı zamanda görsel araçların bilinçli kullanılmasının öğrenci ve öğretmen için bilginin sunulması, saklanması ve hatırlamayı çabuklaştıran birçok işlemi ustalıkla yapabilme becerisini kazandıracığını vurgulamıştır. Şimşek (2002), görsellerin eğitim-öğretim hayatımızdaki önemini vurgulamış ve görsellerin;

- Öğrenmeyi kalıcı hale getireceğini,
- Öğrencilerin ilgisini çekeceğini,
- Öğrenmeyi güçlendireceğini,

Anlamın gelişmesini ve anlatım kolaylığı sağlayacağını,

- Öğretimde zaman kazandıracığını,
- Öğrenmede uyarıcı etki yapacağını,
- Düşüncenin devamlılığını sağlayacağını,
- Öğretim süreçlerini güçlendirip etkin kılacağını,
- Sözcük gelişimine katkı sağlayacağını belirtmiştir.

Hayatımızın her aşamasında öğrenme faaliyeti vardır ve hayatın her alanında kullanılan görsel materyaller, öğretimde de yıllardır kullanılmaktadır. Bu öğrenme süreçlerin en yoğun yaşandığı ortamlardan biri, okullarımız, okullarımızda en yaygın kullanılan materyal ise yazılı materyallerdir Bunun sebebi, yazılı materyallerin kolayca ulaşılabilen, kolaylıkla çoğaltılabilen ve öğrencilerin kullanımına daha ekonomik koşullarda sunulabilen materyaller olmalarıdır (Halis, 2002, 49). Yazılı materyallerde (ders kitapları, ders notları, kılavuz kitaplar, okul gazeteleri, bildiriler) metinlerle birlikte çeşitli görseller de kullanılmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin görsel okuma hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmaları ve gerektiğinde öğretimde ise koşmaları gerekmektedir (Ateş, 2006, 5).

Yazılı materyallerle bu kadar iç içe olan görselleri okumayı, öğretmenler kadar ve hatta öğretmenlerden daha fazla bilmesi gerekenler, bu materyallerle öğrenim hayatının her aşamasında karşı karşıya olan öğrencilerdir. Çilenti (1981)' e göre öğrenciler ilgi duydukları şeyleri daha çabuk öğrenirler. Mesela öğrenecekleri şeyi görebiliyorsa veya ona

ait bir çizim, resim varsa o takdirde öğrenmeleri çok daha fazla kolaylaşır. Öğrencilerin öğretilenleri daha etkin kavrayabilmesini sağlayacak yardımcı araçlar; ders kitapları, resimler, grafikler, fotoğraflar, taslaklar, modeller, haritalar, tablolar, filmler vb. bunlara örnektir. Öğrenme çeşitli yollarla olabilmekte ve öğretmenin ders vermedeki yaratıcılığı, öğrenmedeki verimliliği arttıracaktır. Öğrencinin öğretim yardımcı araç ve gereçlerden faydalanmasının sıklığı ve çokluğu öğretmenlik becerisini de paralel olarak artırır (Tolga, 2000,7).

Öğrencilerin, öğrendiklerini daha fazla hatırlamaları için multimedya gibi çok ortamlı öğretme ortamlarının sınıflarda yerleştirilmesi önemli görülmektedir. Öğretmen ve ders kitapları uzun yıllarca sınıfta çok ortamlı öğretimin temelini oluşturmuşlardır. Bugün teknolojinin ilerlemesiyle eğitimde yararlanılma oranı artmış, öğretmen ve ders kitabı yanında farklı kaynaklar sınıfta öğretime yardımcı olmaktadır. Bu gibi kaynaklar genelde görsel-işitsel araçlardır ve sınıf içinde bunların kullanımı öğrencilerin güdülenme seviyelerini arttığı saptanmıştır (Demirel,1999, 49).

Metin, resim, grafik, video, canlandırma veya sesin kullanıldığı çoklu ortamların öğrenme ortamını geleneksellikten kurtardığı ve öğrenmeyi arttırdığına yönelik araştırmalar oldukça fazladır (Ateş, 2006, 7). Erdoğan (2004)' e göre metindeki başlıklar, alt başlıklar, şekil, grafik, sema vb. dikkatin odaklanmasında önemli rol oynar. Herhangi bir metnin okunmasından önce başlıkların, tabloların, semaların gözden geçirilmesi bundan ötürü önemli bir tekniktir. Böylece önemli düşünceler önceden bir araya getirilmiş ve örgütlenmiş olur. Nitekim öğretmenler islediği konunun pekişmesi için konuyla ilgili örnek problemler çözerken öğrencilerin çok büyük kısmı sorunun metin kısmını okumak yerine görsel kısmına bakar ve hemen problemi çözmeye çalışır. Bu durum, eğitimcilerin ders esnasında sıklıkla karşılaştıkları bir durumdur. Yine konunun pekiştirilmesi için problemler çözülürken sadece metin içeren problemlerde öğrenciler, metindeki bilgiler ışığında olayın hayalini zihinlerinde canlandıramamakta ve dolayısıyla şeklini (tablosunu, grafiğini vb.) kendileri çizememekte ve hatta okudukları problemde verilenleri, istenenleri dahi anlayamamaktadırlar. Bunun sonucu olarak da problemi çözememektedirler. Bu bilgiler ışığında konuların öğrenciler tarafından etkili biçimde öğrenilmesini ve kullanılmasını sağlamak için ders esnasında resim, grafik, sema, şekil gibi görsel-işitsel araçlardan mümkün olduğunca yararlanmak gerekmektedir. Ancak öğrenme etkinliklerinde bir görselin kullanılması, öğrenmelerin gerçekleşeceğinin garantisini vermez. Öğrencilere, görselin doğru bir şekilde anlaşılması ve yorumlanmasında rehberlik yapılmalıdır

(Demirel, 2002, 31). Öğrencilere yapılması gereken bu rehberlik, eğitim ve öğretimin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlere düşen önemli bir görevdir.

2.2.4.Görsel Okuma

Görsel okuma, bir resim, sembol, şekil, vb. görsellerle binlerce kelimeye değer olduğu ve böyle bir görselin öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırıcı nitelik taşır. Ayrıca görsellerle öğrenme hızının daha fazla olacağı ve akılda kalıcılığının yüksekliğini belirtmişlerdir. Öğretim sürecinde görselin, kelimenin kendisi olmadığı kavratılmalıdır. Anlam kurmada hem kelimedenden hem de görselden yararlanılmasına rağmen seslerin, harflerin, hecelerin ve kelimelerin öğretimi üzerinde daha fazla zaman harcanmaktadır. Görseller kelimelerin kazanımında yardımcı unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Hikâyelerin nasıl okunacağını öğretilmekte fakat görsellerin nasıl okunacağı üzerinde sistemli bir şekilde durulmamaktadır. Oysa günümüzde görselliğin iletişimdeki önemi artarak devam etmektedir. Gazetelerde, kitaplarda, ilan panolarında, bilgisayar ve televizyon ekranlarında ve hatta kıyafetlerin üzerinde ile görsel mesajlar iletişimde kullanılmaktadır. Görsellik ve görsel izleme okumanın yerini almaya başlamıştır. Görselliğin daha az zihinsel gayret gerektiriyor gibi görünmesi de bunu körüklemektedir (Kırkkılıç ve Akyol, 2009).

Görseller gerçekler hakkındaki düşüncelerimizi ve değerlerimizi yansıtan gösterim sistemleridir. Bunlar yazılı anlatım gibi belirli kelimelere sahip değildir. Görsel anlamların sözü yoktur. Çünkü aynı görsele farklı kişiler farklı anlamlar yükleyebileceği gibi, sunulduğu ortam da görselin farklı adlandırılmasına sebep olabilir. Görseller kolay anlaşıldığı için öğretim yapmanın gerekli olmayacağı düşünülebilir. Fakat üst düzey görsel okuma ve düşünme becerilerinin kazandırılması için öğretim gereklidir. Günlük işlerden görsel okumadan yararlanılabilir. Örneğin elbise etiketleri, yiyecek maddeleri üzerindeki resimler, kitap kapaklarındaki görseller vb. kullanabilir. Çocukların yüz hareketleri videoya kaydedilerek yüz ifadelerinin anlamları üzerinde durulabilir. Özel günler için hazırlanmış katlar üzerindeki görseller kullanılabilir. Resimli sözcüklerden ve çizimlerden yararlanılabilir. Yukarıda bahsedilen örneklerden yola çıkarak görsellerden anlam kurmada aşağıdaki çizelgede sınıflandırılarak verilen sorulardan yararlanılabilir (Kırkkılıç ve Akyol, 2009).

Tablo 1. Görsellerden anlam kurma çizelgesi (Bamford, 2003).

Konular	<ul style="list-style-type: none"> • Görsel hangi konuyu veya konuları ele alıyor? • Konu nasıl (objektiflik-sübjektiflik) ele alınmıştır. • Gerçek hayattaki durum ile görselde belirtilen arasında nasıl bir farklılık vardır. • Diğer insanlar açısından düşünüldüğünde görsel nasıl mesajlar verebilir. • Görselin vermek istediği mesaj nedir.
Bilgi	<ul style="list-style-type: none"> • Görselin bilgi kaynağı nedir? • Hangi bilgiler eklenmiş hangi bilgiler dışlanmıştır. • Görselin hangi boyutu doğru bilgi vermekten uzaktır. • Ne tür bir bilgi (maniple edici, gerçek, propaganda vb.) sunulmaktadır • Görsel ile metin, bölüm, kitap arasındaki ilişki nedir? • Görsel ne zaman ve nasıl bir bağlam içerisinde üretilmiştir? • Görselde ihmal edilen, çarpıtılan ve değiştirilen bir bilgi var mı? • Ne tür medya aracında (TV, gazete, video, bilgisayar vb.) sunulacaktır? • Görsel kişisel ve milli düzeyde ne mesajlar veriyor? • Görsel tarihi bir mesaj veriyor mu? • Toplumla ilgili ne vurgulanıyor? • Ne tür bir kültürel mesaj veriyor?
Kim	<ul style="list-style-type: none"> • Kim veya kimler tanımlanmaktadır? • Görseli kim oluşturmaktadır? • Hangi amaç için oluşturulmuştur? • Kime hitap ediyor? • Görselin sorumluluğunu ve maliyetini kim üstlenmiştir?
İkna edicilik	<ul style="list-style-type: none"> • Neden bu özellikte bir görsel seçilmiştir? • Görsel neden bu şekilde tasarlanmıştır? • Görselle sunulan bilgiler gerçeği yansıtıyor mu? • Nasıl bir bağlamda sunulacaktır? • Görselde yer alması gerektiği halde yer verilmeyen unsurlar mesajı nasıl etkilemektedir? • Neden belirli bir medya aracı seçilmiştir?
Düşünceler	<ul style="list-style-type: none"> • Kimin üzerinde daha fazla duruluyor? Neden? • Kim önemseniyor? Neden? • Sergilenen tavırlar nasıldır? • Ne tür tecrübe ve görüş açılarına yer verilmiştir?

Görselleri okumak karmaşık bir okuma sürecini de gerektirmektedir. Bu süreçte beklentiler, iddialar ve tahminler yer almaktadır. Görsellere amaçsız bir şekilde bakılmamalı ve onlar bir kitap gibi okunmamalıdır. Okuma okuyucu ile imge arasında bilinmezlikleri, sorun ve çatışmalar ile anlam kurma ilişkilerini içermektedir. Görsellerin kendine has gramerlerin vardır. Örneğin fotoğraflar kendine ait özellikleri olan metinler arası bir birikimi yansıtan yazılı metinlerdir. Fotoğraflar bir yandan dünyayı yansıtırlarken diğer yandan da dünya hakkında bir söylev oluşturmaktadır. Onlar asla tarafsız bir gösterim değildir. Değerleri, kültürel kodları, inançları yansıtan fotoğrafik mesajın içerisine belirli bir ideolojinin yerleştiği görülebilir. Bir fotoğrafı okumak gizlenmiş farklı ilişkileri araştırmaktır. Görsel dili kullana fotoğrafın bir oluşturucusu vardır ve o kişinin görüş açısını, estetik anlayışını, polemiklerini ve ideolojisini yansıtabilir. Bundan dolayı fotoğraf pasif bir imge olarak düşünülmemelidir. Fotoğraf çevreyi, kişileri, olayları ve dünyayı basitçe yansıtan bir kaynaktan ziyade bunları yorumlayan bir kaynaktır.

Görsel okuryazarlık; görsel imgeleri ve içeriklerini çözümleyebilecek, imge ve içeriğin sosyal etkilerini anlayacak, amacı ve izleyicileri tartışabilecek becerileri gerektirir. Bunu yapabilmek okuyucunun görselliği içselleştirmesini, iletişimi görselleştirmesini ve okuduklarını yorumlamasını zorunlu kılar. Bunlara ek olarak okuyucu görsellerin manipüle ediciliğini, ideolojikliğini de göz önüne alarak, onları doğruluk, geçerlilik ve değerlilik açısından yargılamalıdır. Görsel okuryazarlık açısından donanımlı olan birey görsel imgeleri ayırt edebilir, onlardan anlam kurabilir, kendisi görsel oluşturabilir, başkalarının oluşturduğu görselleri anlar, yorumlar ve zihninde görsel imajlar oluşturur. Kısacası görsel okuryazar farklı anlamları aktarmak için farklı görselleri yorumlayabilir, oluşturabilir ve onların arasından uygun mesaj verebilenleri seçebilir. Farklı türlerde ve şekillerde görsel iletişim oluşturulabilir (Kırkkılıç ve Akyol, 2009). İyi bir görsel okuryazar;

- Görsellerin konusunu anlar,
- Görsellerin oluşturduğu kültürel bağlamı da dikkate alarak onları analiz ve senteze tabi tutarak anlam kurar.
- Kompozisyon ve tarz açısından analiz eder.
- Görselin oluşturduğu tekniği veya yöntemi analiz eder.
- Estetik açıdan değerlendirir.
- Ulaşmaya çalıştığı amaç ve izleyici açısından görselin değerini belirler.
- Görselin sunduğu iletişim tarzını (eleştiri, destekleme vb.) anlamaya çalışır (Kırkkılıç ve Akyol, 2009).

Görsel okuma, geleneksel ve içerisinde yaşadığımız yüzyıl medyasından yararlanarak düşünmeyi karar vermeyi iletişim ve öğrenmeyi geliştirme amacıyla yorumlama kullanma değer verme ve imaj oluşturma becerilerini geliştirmektedir. Görsel okuma beceri düzeyi yeterli olanlar;

- Görsel tasarımın, tekniğin ve medyanın temel unsurlarını anlarlar,
- Görsellerin duygusal, psikolojik, fiziksel ve bilişsel etkilerinin farkındalardır.
- Soyut, sembolik açıklayıcı imgeleri anlayabilirler.
- Görsel bilgiyi eleştirel ve analitik yaklaşırlar.
- Görsel bilgiyi etkili ve kaliteli bir biçimde üretip kullanabilirler.
- Başarılı bir problem çözücü ve keşfedicidir.

Çağımızda gençlik görsel sembollere sıkı sıkıya bağlanmaktadır. Çünkü kelimelerle iletişim daha eski bir iletişim şekli olarak algılanmakta ve kelimeler baskıcı görseller ise daha büyüleyici hatta baştan çıkartıcı şekilde algılanmaktadır. Görseller herkesin kendi kültürü içerisinde daha rahat anlaşılmalıdır (Kırkılıç ve Akyol, 2009). İnsanlar işittiklerinin %10' unu, okuduklarının %30'unu ve görüp yaptıklarının da %80'nini hatırlamaktalar. Yakın gelecekte insanların tamamına yakını bilgisayarı kullanacak pasif izleyici konumundan aktif katılımcı konumuna geçecektir. Bu sayede kelime ve görsel arasında fazla fark kalmayacak ve kelime ile görsel birleşecektir. Yazılı anlatımda hareket doğrusaldır. Yani kelimeler dilbilgisi kuralları çerçevesinde anlamlı bir bütünü oluşturacak şekilde birbiri arkasına dizilmektedir. Oysa görsellerde durum tam tersinedir ve görselin bütünü bir anlam ifade etmektedir. "Bir resim bin kelimeye bedeldir." Ancak bakılan resimle ilgili bin kelime söylenebiliyorsa veya düşünülebiliyorsa bu doğrudur. Kelimeler ve dil ilişkileri görünür hale gelmez fakat onları adlandırır. Bazen de bir kelimenin adlandırdığı ilişkiyi göstermek için sayfalarca izim yapmak gerekebilir.

2.2.5. Görsel Sunu

Çizim, ses, resim, grafik, fotoğraf, elektronik metin, video gibi bazı araçların kullanılmasıyla anlamlandırılan ve kurulan bu anlamın paylaşılmasıdır. Görsel sunu, öğrencilerin belirli bir kural çerçevesinde takip edilerek geliştirilmeli ve öğrencilere sunu yapmaları için günlük çalışmalar yaptırılmalıdır. Öğrencilerin görsel sunu ile ilgili görüşlerini arkadaşlarıyla paylaşıp, tartışıp ve oluşan fikirlerin somutlaşması için bir yol gösterilmelidir. Görsellerin vurgulanması için, öğretmen kitapları dikkate alınarak görsellerin nasıl kullanıldığı ve önemi vurgulanmalıdır. Öğrenciye, soru sorma, not tutma, vb. fırsatlar anlatım süresince verilmelidir. Öğrenci, amacına göre tecrübelerini, çevresindeki olayları ve düşüncelerini sözel ya da, yazılı formlarla ifade edebilirler. Bu yolların hangisinin kullanılacağı öğrenciye bırakılmalıdır (Akyol, 2006, 106-107).

Tablo 2. Görsel izleme Etkinlikleri (Akyol, 2006, 106-107).

Form	Örnekler
Haritalar ve ağlar	Kavram haritası, hikâye haritası, karakter haritası, kelime haritası, kavram ağı vb.
Çerçeveler ve temalar	Özet akış şemaları, karşılaştırma ve kıyaslama şemaları, paragraf organize etme çerçeveleri vb.
Diyagramlar	Etiketleme, Venn diyagramları, ağaç diyagramları vb.
Zincirleme zaman akış çizelgeleri, akış şemaları vb.	Aşamalandırma, kelime zinciri, tarih şeridi, olay akış şeması
Grafikler	Bar, pasta, çizgi grafikleri
Gösteri araçları	Poster, boyamalar, fotoğraf, karikatürler vb.
Üç boyutlu sunum araçları ve multi-medya araçları	Göstergeler, modeller, heykeller, beden dili, rol yapma, drama, kukla oyunları, multi-medya sunumları vb.

Öğrencinin, sunu tekniklerini etkin bir şekilde kullanmasında en büyük rol öğretmenlerindir. Öğretmenler bu konuda öğrencilerini yönlendirmelidir. Etkili bir sunum için yeterli bir plana ihtiyaç vardır. Kötü planlanmış bir sunu hedefine ulaşamaz. Öğretmenler, planlama konusunda öğrencilerin en büyük yardımcısı olmalı ve gerekli örnek plan üzerinde uygulamalı anlatılmalıdır. Planlanma yanında sunumun zamanlanması da o kadar önemlidir ve Belirli bir zamanda hedeflenen mesajlar kitleye ulaştırılmalıdır. Bu tip uygulamalar sınıfta yapılmalıdır. Kavram haritaları, grafikler ve resimler vb. görseller sunum içerisine eklenmelidir. TDÖP’ de görsel okuma yanında görsel sunu kazanımları da ele alınmıştır. Görsel sunu ile öğrencinin tecrübesi, bilgisi ve öğrendikleri görsel yöntemler kullanılarak aktarması sağlanmalıdır. Kazanımların bazıları TDÖP’de aşağıdaki şekliyle yer almıştır (MEB, 2005):

- Sunum için hazırlık yapabilir.
- Sunumun yöntemini belirler.
- Bilgi, düşünce ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol kullanarak görselleştirir.
- Duygu, düşünce ve bilgilerini görselleştirmede renkleri kullanır.
- Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar.

- Sunumunda gerçek olan nesnelere ve modelleri kullanır.
- Sunumunun içeriğine uygun görsel seçer ve kullanır.
- Bilgileri tablo ve grafiklerle sunar.
- Sunularında harita ve krokiden yararlanır.
- Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.
- Sunularını değerlendirir

2.2.6. Görsel Okuryazarlık

Görsel okuryazarlık belki insanlığın başlangıç tarihine kadar uzanmaktadır. Tarih boyunca ve farklı disiplinler çerçevesinde bu tür okuryazarlık yer almıştır. Görsel okuryazarlık kavramı ilk defa Debes (1968) tarafından ortaya konmuştur. Debes'e göre görsel okuryazarlık görme yoluyla ve diğer duyuşsal tecrübelerle bütünleştirilerek geliştirilebilen, görme ile ilgili bir dizi yeterliliklerdir. Bu yeterlilikler geliştirildiğinde kişi olayları, nesnelere, sembollerini, tabiat olaylarını ayırt edebilir ve yorumlayabilir.

Görsel imgeler bir tür dil olarak kabul edilir. Görsel okuryazarlık, görsel imgeleri anlamak ve onlara dayalı mesajlar üretmektir. Programın geliştirilmesi öğrencinin görsel imgeyi değerlendirme ve okuma-yazma becerilerini geliştirmek için görsel okuma tekniklerinden faydalanmayı içermektedir. Bir araştırma ve öğretim alanı olarak görsel okuryazarlık git gide önemi artan bir konudur. Çünkü televizyon, bilgisayar, tablet vb. kaynaklardan görseller gün geçtikçe daha çok bilgi edinilmektedir.

Görsel okuryazarlık yazıya (kelimelere) dayalı okuryazarlıktan önce gelmektedir ve düşünce becerilerinin gelişimi açısından temel süreçtir. Çocukların konuşması bir nesneyi görüp tanıması ile yakından ilgilidir. Harf, hece ve kelime görülür ve zihinde tanınır daha sonra da okunur. 12 aylık çocuklar tamimiyle doğru olmasa bile grafikleri okuyabilmektedir. Bir elma fotoğrafının gerçek elmayı yansıttığını rahatlıkla anlayabilmektedir. 3 yaştan itibaren çocuklar görsel ilgileri dikkati bir şekilde ortaya koyabilmekte ve bunların iletişimde kullanabileceğinin farkındadırlar. Araştırmacılara göre çocukların sergilediği ilk zihinsel gelişmelerden biri de nesnelere zihinlerinde görselleştirmektir. Örneğin 6 – 8 haftalık bebekler annelerinin zihinsel imajlarını oluşturmaktadır. Bu durum çocukların annelerine diğer kadınlardan – annelerine çok benzese dahi – ayırmalarını sağlamaktadır.

Görsel okuryazarlık pek çok disiplinin kesiştiği bir alandır. Bunlar;

- Öğretim tasarımcılığı,
- Gösterge bilim,
- İletişim,
- Felsefe,
- Psikoloji,
- Sanat tarihi,
- Güzel sanatlar,
- Dil bilim,
- Edebiyat,
- Sosyoloji,
- Kültürel çalışmalar,
- Eğitim teknolojisi vb. gibi pek çok alanlardan bazılarıdır.

Bu nedenden dolayı da herkesçe kabul edilen tek bir tanımı yoktur. Her alan kendi bakış açısı ve amacı doğrultusunda görsel okuryazarlığın tanımını yapmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren alfabeyi öğreniyoruz, sesleri çeşitli şarkıların eşliğinde çocuklara kazandırmaya çalışıyoruz. Fakat sesleri kavratmada kullandığımız şarkıların veya ninnilerin görsel bir karşılığı yoktur. Süreç ilerledikçe sesler harflere, harfler hecelere ve heceler de kelimelere dönüştürülmektedir. Kelimeler bir görselin ortaya konulmasına yol açan anlamlı bütünlerdir. Okuyucular resimli okuma kitaplarının yardımıyla yazıyı okuyabilmekte her harfi bir görsel olarak değerlendirebilmektedir. Örneğin “a” sesi üzerinde duruyorsak “Armut” kelimesini ve resmini sesi kavratmada rahatlıkla kullanabiliriz. Çocuklar okuma yazmaya başlamadan önce harf ile serbest çizgi arasındaki farkı bilmemektedirler. Çocuk tarafından kelime ile resim arasında fark yoktur. Harflerin resimleri kıvrandıktan sonra bu resimler birleştirilmekte ve daha büyükleri (kelime resimleri) oluşturulmaktadır. Örneğin “A-R-M-U-T” şekilleri birleştirilerek başka bir şekil oluşturulmaktadır. Oluşturulan kelime resimleri birleştirilerek, cümle resmine dönüşmektedir.

Görsel okuryazarlık disiplinler arası çalışmalarını beraberinde getirmektedir. Görseller yalnızca okuma yazma öğretiminde değil diğer derslerle de kullanılabilir. Fen Teknoloji dersinde bazı kavramlar görselleştirilme yoluyla daha iyi anlaşılabilir. Örneğin

vücudumuzun parçaları renkli bir iskelet fotoğrafı üzerinde veya kısa bir filmde daha etkili kavratılabilir. Matematik dersinde çıkarma toplama çalışmaları basit bar grafikleri ile desteklenebilir. Görsel kavramlar haritalarla verilirken bilgilerin ölçülmesi, kaydedilmesi ve karşılaştırılması aşamasında grafiklerden yararlanılabilir.

2.2.7. Eğitimde Görseller

Ülkemizde son yıllara kadar dil öğretimi geleneksel yaklaşımlarla uygulanmıştır. Geleneksel yaklaşıma göre hazırlanan 1981 Türkçe Öğretim Programında öğrenci sürecinde pasif durumdadır. Programda öğrenciye davranış öğretmeyi esas alan hedef – davranışlar verilmiştir. Türkçe öğretiminin temel aldığı konular; anlama, anlatım ve dil bilgisi olarak söylenebilir. Anlama altında izleme, dinleme, okuma ve anlama teknikleri, anlatım altında sözlü ve yazılı tekniklere yer ayrılmıştır. Görsel okuma bu üç alan içinde yer almış, ayrı bir alan olarak ifade edilmemiştir. Eğitim kurumlarında öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu becerilerini geliştirme yerine ders ve çalışma kitaplarındaki az sayıda yer alan görselleri inceleme çalışmaları yapılmıştır.

2005 yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşımı temel olarak hazırlanan TDÖP ile okullarda dil öğretimi gerçekleşmektedir. Programda görsel okuma ve görsel sunu; dinleme, okuma, yazma ve konuşma gibi ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmıştır. Görsel okuma ve görsel sunu alanının yer almasıyla öğrencinin dil, zihinsel, sosyal, iletişim, öğrenme, anlama vb. becerilerini kazanması hedeflenmiştir. Bu amaçla programda öğrencinin zihinsel, bilişsel ve psikomotor özellikleri gözetenilerek kazanımlar belirlenmiştir. Ayrıca görsel okuma ve sunu öğretiminin önemi ve bu alanın becerilerinin çok yönlü etkinliklerle nasıl geliştirileceği uygulamalı olarak açıklanmıştır (Güneş, 2013).

Eğitimde kullandığımız görseller karmaşık konuları daha anlaşılır olmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca öğrencileri derse motive etmek için görseller etkili araçlardır. Sözel olarak anlatılamayacak karmaşık bilgileri, duyguları, soyut konuları görseller aracılığı ile somutlaştırabiliriz. Görseller, yazılı veya sözel bilgileri farklı bir şekilde sergileyerek vurgular, basitleştirip tekrarlayarak pekiştirir. Grafik, diyagram ve çizelgeler taşıdıkları kavram ile ilişki kurarak bilginin uzun süre hafızada saklanmasına katkıda bulunur. Süsleme işlevine de sahip görseller, materyali daha çekici kılar. Görseller içerikle ilişki kurar ve simgeleme işlevi görevini üstlenir. Örneğin, dünyanın hareketlerini gösteren bir resim simgeleme işlevine sahiptir. Resimler, bazen de benzetmeler yoluyla,

içeriği somutlaştırarak verilmek istenen mesajı ve içeriği sade hale getirir. Bu, açıklama işlevidir. Dönüşüm işlevine de sahip resimler de içerikle ilgili bilişsel sürecin harekete geçmesine olanak sağlamaktadır.

Aile bireyleri arasındaki görev paylaşımını resmetme dönüşüm işlevine sahiptir (Çam, 2006: 17). Ancak eğitimde kullanılan resimler, fotoğraflar, modeller, çizimler, grafik ve diyagramlar tek başlarına konunun detaylı bir biçimde kavranmasını garantileyemez. Bu araçlar ancak görsel okuryazarlığın gereklerini karşılıyorsa yardımcı olabilmektedir. Görseller, ilgili önermeleri ifade etmeyi başaramazsa, faydasız, anlamsız, kafa karıştırıcı olur. Bu durum içerikte hiç görsel olmamasından daha kötü bir durumdur (Kırkkılıç ve Akyol, 2009).

Eğitimde görsellerin dengeli bir biçimde öğrenciye sunulduğu ortamda öğrencilerin gelecekte kazanacağı avantajlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

- Özellikle bilgi verici çok sayıda metin görsel unsurlara yer vermekte ve metinlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.
- Her tür sözel beceriyi geliştirmektedir.
- Kişisel ifade becerilerini geliştirmektedir.
- Görsel metinler farklı zihinsel ve gelişimsel düzeyde olan öğrencilerin okumasına uygundur.
- Farklı düzey ve konularda öğrencinin ilgi ve güdülenmiş düzeylerini geliştirmektedir.
- Görsel metinler zengin bir sunum gücü sağlamaktadır.
- Geleneksel yollarla ulaşılamayan öğrencilere ulaşma imkânı sağlamaktadır. Örneğin sosyal ve ekonomik yönden dezavantajlı çocuklar, duygusal sorun yaşayan çocuklar, zihinsel engelli, disleksili ve konuşma problemi (kekemelik, pelteklik) olanlar açısından görsel okuryazarlık etkilidir.
- Kendine olan güvenini geliştirir.
- Kelimelerle ifade edilemeyen büyük resmin kavranılmasını sağlamaktadır.
- Karmaşık kavramları basit ve anlamlı bir çerçeveye dönüştürür.
- Bilginin hafızada uzun sürede tutulmasına ve kolay hatırlanmasına yardımcı olmaktadır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Görsel okuma ile ilgili son yıllarda yapılmış çeşitli araştırmaların özetleri kronolojik sırayla aşağıda verilmiştir:

Güneş (2005), Yeni Türkçe Öğretim Programları ve Öğretmenlerin Yetiştirilmesi adlı çalışmasında, görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanıyla ilgili olarak şu görüşleri ifade etmektedir. Günümüz koşulları gereği televizyon, bilgisayar vb. cihazların gelişmesi bireylerin öğrenme şekillerin değiştirerek daha çok görsellerden bilgi edinme yaygınlaşmıştır. Buradan hareketle gelecekte daha yaygınlaşacağı düşünülerek yeni öğretim programına ilk kez “Görsel Okuma ve Görsel Sunu” öğrenme alanı eklenmiştir. Görsel okuma öğretimiyle şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görselleri okuma, anlama ve yorumlamanın öğrenciye nasıl uygulamalı nasıl kazandırılacağı verilmiştir. Ayrıca çalışmada görsel sunu öğretimiyle de öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini görseller yoluyla başkalarına aktarması çeşitli etkinliklerle ele alınmıştır.

Balun (2008)’ un yaptığı araştırmanın genel amacı, “Görsel Okuma ve Görsel Sunu” öğrenme alanı kazanımlarının Türkçe öğretiminde etkililiğini öğretmen görüşlerini olarak belirlemektir. Çalışma ilköğretim I. Kademe öğretmen ve öğrencileriyle sınırlıdır. Cinsiyet, kıdem, mezun olunan okul türüne göre değişkenlere göre öğretmen görüşlerini alınmıştır. Verilerin istatistiksel betimlenmesi aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Öğretmenler, görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının öğretimde çeşitlilik sağladığını ancak okulların donanım açısından yetersiz olduklarını belirtmişlerdir.
- Görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının yeni programda ilk kez yer almasında hoşnut olduklarını ve programda daha önce olmamasını bir eksiklik olarak görmekteirler.
- Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin eğitim yüksekokulu mezunu öğretmenlere oranla görsel etkinliklerin çocukların diğer duyularının kullanımını kısıtlamadığı görüşünü benimsemektedirler.
- Öğretmenlerin çoğu görsel okumanın hızlı okumaya olumlu etkisi olduğunu kanısındadır.

- Eğitim fakültesi mezunları fen edebiyat fakültesi mezunlarına göre daha az olarak görsel okumanın şekil ve grafikler aracılığıyla öğrenmeyi kolaylaştırdığı, girişimcilik, iletişim ve yaratıcı düşünme becerileri geliştirdiği görüşünü benimsemektedirler.
- Öğretmenler, yeni programın ve görsel etkinliklerin uygulanmada sıkıntı çektiklerini ve hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenler, ders kitaplarındaki görsellerin yaratıcılığı geliştirmede ve etkinliklerin nitelik açısından yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Kuvvetli (2008), araştırmasını, görsel okumanın ortaöğretim öğrencilerinin fizik dersindeki başarılarına etkisini saptamak amacıyla yapmıştır. Deneysel desenin kullanıldığı çalışmada deney grubunda, görsel okuma ağırlıklı bir yöntem; kontrol grubunda geleneksel yöntem uygulanmıştır. Araştırmanın alt problemlerini belirlemek için 9. sınıflarda iki, 10.sınıflarda iki olmak üzere dört farklı ölçme aracı kullanılmıştır. Öğrencilere uygulanan test sonuçlarının analizinde bağımlı ve bağımsız gruplar için t-testleri yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin fizik dersi hareket ve optik konusundaki başarılarının arttırılmasında görsel okuma ağırlıklı yöntemin, geleneksel yöntemden daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Akpınar (2009), tarafından yapılan araştırmanın amacı, yeni uygulamaya konulan Türkçe öğretim programları (1–5. sınıflar) görsel okuma ve sunu öğrenme alanının uygulamadaki etkililiğini, öğretmen görüşlerini alarak belirlemektir. 550 sınıf öğretmenine likert türü ölçek uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görsel okuma ve sunu alanının bazı kazanımlarının uygulamada olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, okulların materyal bakımından eksiklik yaşadığı görüşünü bildirmişlerdir.

Batur (2010), “Ana Dili Öğretiminde Gösterge Biliminin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Sözel Metinlerle Görsel Metinleri Bütünselliğinin Analizi” adlı çalışması betimsel nitelikte olup doküman incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Çalışmada ana dili öğretiminin etkinlik alanları, gösterge biliminin ana dili öğretiminde kullanımının yararları ve çocuğa göreliği kuramsal olarak tartışılmıştır. Araştırmanın uygulama bölümünde ders kitaplarında yer alan sözel ve görsel metinlerin incelemesi yapılmış ve bunların bütünselliği, gösterge bilim bakımından irdelenmiştir. Bazı görseller, metinle birebir örtüşmekteyken bazı görsellerin ise metinle ilişkili olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak

çalışmada görsellerin işlevlerini yerine getirmedeği ve nadiren de olsa metin-görsel bütünlüğünün sağlanamadığı görülmüştür.

Kaya (2011), çalışmasında, coğrafya öğretmenlerinin lise öğrencilerinin görsel okuryazarlık becerilerinin nasıl geliştirildiği ve bu aşamada karşılaşılan sorunlar ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmanın deseni, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan eylem araştırmasıdır. Araştırmanın evren -örneklemine Gaziantep ili devlet okullarında görev yapan yirmi coğrafya öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri görüşme yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırmada görsel okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi aşamasında karşılaşılan sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin coğrafya ders kitaplarının görsel okuryazarlık becerisi geliştirme konusunda hemfikir olmadıkları ile ders kitaplarını görsel okuryazarlık becerisi geliştirme konusunda yetersiz kaldığı görüşünü belirtmişlerdir.

Şahin ve Kıran (2011), araştırmaları 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görsel okuryazarlıkları üzerinedir. Araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılı boyunca Çanakkale il ve ilçe okullarında çalışmakta olan 5. sınıf, sınıf öğretmenleriyle yapılmıştır. Üç bölümden oluşan (kişisel bilgi formu, görsel okuryazarlığa yönelik öğretmen yeterlilikleri ve öğrenci düzeylerinin belirlenmesi) otuz ikişer maddelik anket ile veriler elde edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde cinsiyete göre farkın anlamlılığı t testi; kıdeme, mezun olunan okul türüne ve sınıf mevcuduna göre farkın anlamlılığı da tek yönlü varyans analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular şöyledir: Sınıf öğretmenleri görsel öğrenmeye, görsel okuryazarlığa ve görsel okuryazarlıkla ilgili sınırlılıklara, görsel dile ve renk yönelik maddelere; öğrencilerin görsel okuryazarlık, görsel ayırt etme ve görsel dil düzeylerine yönelik maddelere “genellikle” katılmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin geneli, görsel dile yatkınlık, görsel okuryazarlık ve görsel öğrenme bakımından yeterlidir. Öğrencilerin düzeyleri de görsel ayırt etmeye görsel okuryazarlığa ve görsel dile yönelik yönünden oldukça yüksektir.

Bozkurt (2011) çalışmasında ilköğretim 1. sınıf Türkçe ders programında yer alan görsellerin niteliğini ve rolünü, İlköğretim 1. Sınıf Türkçe Dersi İlk Okuma Yazma Programı ses temelli cümle yönteminde yer alan görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının, öğrenci düzeyine uygunluğu. 1.sınıf Türkçe Dersi görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarını kazandırırken hangi sorunlarla karşılaşıldığı, 1. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan görsellere ait öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenler, görsel okuma

ve görsel sunu öğrenme alanına ait kazanımları çoğunlukla öğrenci seviyesine uygun bulmuşlardır. Ayrıca katılımcılar, görsel okuma ve sunu öğrenme alanına ait kazanımların sınıf ortamında kazandırılmasında sorun yaşanmadığı görüşünü belirtmişlerdir.

Gültaş (2012), araştırmada ilköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan görsel okuma etkinlikleri ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlenmesi amacıyla uygulanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modelindedir. Araştırma, Sakarya il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerine(100 öğretmene) uygulanmıştır. Araştırmada ilköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan görsel okuma etkinlikleri ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla, oluşturulmuş olan 10 adet anket maddesi öğretmenlere uygulanmıştır. İlköğretim birinci sınıf Türkçe ve okuma yazma öğreniyorum kitaplarında yer alan görsellerin öğrenmeyi sağladığı fakat üzerinde yapılacak çalışmalarla daha verimli ve daha kalıcı öğrenmenin sağlanabileceği sonucunu elde etmiştir.

Göçer ve Tabak (2012)' in çalışmalarında, ilköğretim 5. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin ve yeni programdaki görsel okuma öğrenme alanına ait kazanımlarını kazandıracak görünümde olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma başlığı altındaki doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda doküman olarak Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabı ile Engin Yayınları 5. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda her iki yayınevine ait Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında görsel okumayla ilgili etkinliklerin verildiği ve etkinliklerin temalara dağılımının dengeli olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca temanın başında verilen kazanım çizelgesinde bazı kazanımlara ait etkinliklerin öğrenci çalışma kitabında yer almadığı; bazı etkinliklerin de hizmet ettiği kazanımın temanın başında yer alan çizelgede bulunmadığı saptanmıştır.

Baş ve Kardaş, (2014) tarafından çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin görsel okuma becerisi ile okuduğunu anlama becerisi arasındaki ilişkinin incelemeyi amaçlayan araştırmanın yönteminde ilişki model kullanılmıştır. Araştırmanın evren-örneklemine, Çankaya ilçesinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 52 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin görsel okuma becerisini ölçmeye yönelik Pixar tarafından üretilen beş adet grafik animasyon türü kısa filme yönelik görsel okuma testi ve okuduğunu anlama becerisini ölçmeye yönelik okuduğunu anlama testi geliştirilmiştir. Görsel okuma testinin geçerlik güvenirlik değerleri için 273 öğrenciye pilot

uygulama yapılmıştır Araştırmadan elde edilen bulgular, dördüncü sınıf öğrencilerinin görsel okuma becerisi testi ile okuduğunu anlama becerisi testinden elde ettikleri toplam puanları arasında [$r=.44+$ pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu vermektedir. Buradan hareketle araştırma sonucunda okullarda görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanına yönelik kullanılan materyallerin sayısının oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Ayrıca teknolojik gelişmeler arttıkça görsel okuma çalışmalarının da öğrencilerin yaşantılarına o oranda girdiği varsayılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, işlem basamakları ve toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler yer almıştır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde, önemli olan var olanı değiştirmeden gözlemleyebilmektir. Bu çalışmada ilkökulu4.sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımlarına ulaşma durumu ve öğretmen görüşleri incelemeleri genel tarama modeli kapsamında gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modeli, birçok öğeden oluşan evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir örneklem üzerinde yapılan tarama araştırmalarıdır (Karasar, 2009).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın 3. sorusuna ilişkin çalışma evreni, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Bartın ili Kozcağz ilçesi Ahmetler İlkokulu 4/A ve 4/B sınıflarına öğrenime devam eden, yaşları 9-10 arasında değişen 67 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma evrenine ilişkin veriler Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma evrenine giren öğrencilerin sınıflara göre dağılımları.

	4A	4B	TOPLAM
Çalışmaya Alınan	33	34	67

Araştırmanın 4. sorusuna ilişkin çalışma evreni, 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında Bartın ili merkez okullarında TOKİ İlkokulu, Fatih İlkokulu ile Kozcağz ilçesi Ahmetler İlkokulu'nda görev yapan 4. Sınıf öğretmenleri ve bir önceki yıl dördüncü sınıf okutmuş 15 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlere ait veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyetlere Göre Öğretmenlerin Dağılımı.

Cinsiyet	f	%
Kadın	10	66,7
Erkek	5	33,3
Toplam	15	100

Tablo 4'e bakıldığında araştırmada bulunan öğretmenlerin % 66,7'sinin kadın; 33,3' ü erkek olarak görülmektedir. Araştırmanın örneklemini öğretmenlerin hizmet sürelerine göre dağılımı Tablo 5' de sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı.

Hizmet Süresi	f	%
6-10	1	6,7
16-20	3	20
21 ve üstü	11	73,3
Toplam	15	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmadaki 15 öğretmenin yaklaşık %6,7' sinin 6–10 yıl, %20' inin 16–20 yıl, % 73,3'ünün ise 21 yıl ve üstü hizmet süreleri olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan 15 öğretmenin 11'i eğitim fakültesi, 2'si eğitim yüksekokulu, 2'si ise diğer fakültelerden mezun olduklarını saptanmıştır. Açık öğretim lisans tamamlama Türkçe programı vb. fakültelerden mezun olanlar araştırmada “Diğer” olarak kabul edilmiştir. Mezun oldukları okullara göre öğretmenlerin dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Mezun Olunan Okullara Göre Öğretmenlerin Dağılımı.

Mezuniyet	f	%
Eğitim Fakültesi	11	73,4
Eğitim Yüksekokulu	2	13,3
Diğer	2	13,3
Toplam	15	100

Tablo 6'ya bakıldığında araştırmadaki 15 öğretmenin % 73,4'ü eğitim fakültesi, % 13,3'ü eğitim yüksekokulu, % 13,3'ünün diğer fakültelerden mezun oldukları

anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin okuttukları sınıfların mevcutlarına göre dağılımı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlerin Okuttukları Sınıfların Mevcutlarına Göre Dağılımı.

Sınıf Mevcudu	f	%
20 ve altı	2	13,3
21-30	9	60
31-40	4	26,7
Toplam	15	100

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcutlarının, % 13,3’ünün 20 ve üstü kişi arası, % 60’ının 21–30 kişi arası, % 26,7’sinin 31–40 kişi arası olduğu anlaşılmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada “4. sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirme ölçeği”, “4. Sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi” ve Öğretmenlere yönelik “4. Sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve sunu kazanımlarını değerlendirme anketi” olmak üzere üç tür veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.3.1. 4.Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirme ölçeği

Türkçe beceri geliştirme ölçeği, öğrencilerin öğretim döneminin sonunda görsel okuma ve sunu becerilerinin gelişip gelişmediğini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Geliştirme ölçeği hazırlanırken 4. sınıf Türkçe dersi, görsel okuma ve sunu öğrenme alanına ait kazanımlar ve etkinlikler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır (Ek-1). Kazanımlar doğrultusunda son beş yıl içerisinde okullarda okutulan Talim Terbiye Kurulu onaylı, MEB’in kendi ders kitapları ve özel yayın olan Türkçe ders kitaplarından ve çalışma kitaplarından derlenen, etkinliklerden seçilerek hazırlanmıştır. Etkinlikler, MEB onaylı çalışma kitaplarından alındığı için sorulara geçerlik ve güvenilirlik testi uygulanmamıştır.

Testin kapsam geçerliliği için hazırlanan belirtke tablosu ile birlikte uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda ölçme değerlendirme uzmanı başta olmak üzere beş ayrı alanında uzman kişilerden görüş alınmıştır. Ayrıca devlet okulunda görev yapan ve o yıl dördüncü sınıfları okutan iki ayrı sınıf öğretmeninden de görüş alınmıştır. Görüşü alınan uzmanlara aşağıdaki sorular sorulmuştur. Bunlar:

- Testte yer alan sorulardan hangisi veya hangileri görsel okuma ve sunu becerisini ölçmeye yönelik değildir?
- Anlaşılması zor veya yanlış anlamaya sebep olabilecek soru var mı?
- Sorulardan hangisi veya hangileri 4. sınıf seviyesine uygun değildir?

Bu doğrultuda 19 maddeden oluşan beceri geliştirme ölçeği hazırlanmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra test öğrencilere uygulanmıştır.

3.3.2. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Görsel Okuma Ve Sunu Kazanımlarına Yönelik Görüşlerini Belirleme Anketi

Öğrencilere uygulanan görsel anketi maddeleri, çalışmanın amacına uygun olacak şekilde, 4. Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu öğrenme alanına ait kazanımlarından oluşmaktadır (Ek 2). Hazırlanan anketin amaca uygun olup olmadığını anlamak için iki sınıf öğretmeninden, bir ölçme değerlendirme uzmanından ve beş konu alanı uzmanlarından görüş alınmıştır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra 19 maddelik görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi hazırlanmıştır. Tezbaşaran (2008)'e göre; anket maddelerini cevaplama eğilimine sahip öğrencilerin motivasyonu ve gelişimsel düzeyleri göz önünde tutularak öğrenci anketi dördümlük likert tipi şeklinde hazırlanmıştır.

3.3.3. 4.Sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve sunu kazanımlarını değerlendirme öğretmen anketi

Araştırmada faydalanılan anket formu, üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, araştırmada yer alan öğretmenlere ile ilgili kişisel bilgileri içeren 6 soru, ikinci kısımda, Türkçe öğretim programında bulunan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımlarının yaş ve sınıfa uygunluğuyla ilgili ifadelerin yer aldığı 25 soru

bulunmaktadır. Üçüncü kısımda ise görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımın, kazanma sürecine ilişkin 19 soru yer almaktadır. Araştırma Anketi 5'li likert tipi sorulardan oluşmaktadır. Anketin değerlendirilmesinde, ankette bulunan sorulara verilen cevaplardan en doğru ifadeye 5 puan, en bozuk ifadeye 1 puan verilmek üzere gerçekleştirilmiştir (Ek-3).

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması 2014-2015 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde veri toplama araçlarında bulunan uygulama kriterlerine bağlı olarak seçilen örneklemden oluşmuştur. Yapılan çalışma 2014-2015 eğitim – öğretim yılında Bartın ilinde okuyan 4. Sınıf öğrencileri içinden Kozcağız Ahmetler İlkokulu 4. Sınıfta okuyan 67 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan ölçek ve anketler örnekleme belirlenen öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak öğrencilere araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Öğrencilere beceri geliştirme ölçeği ve görsel okuma anketi uygulanmıştır. Ayrıca merkez ve ilçe okullarında 4.sınıf öğretmenliği yapan ve daha önce 4. sınıf okutmuş 15 öğretmene de görsel okuma ve görsel sunu anketi uygulanmıştır. Böylece öğretmenlerin de görüşlerine başvurulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın beceri geliştirme ölçeği ve öğretmenlere uygulanan anketin çözümlenmesinde SPSS-22 paket programında yer alan istatistik analizleri kullanılmıştır. Görsel okuma ve görsel sunu becerilerini geliştirme ölçeğinin değerlerinde farklılık olup olmadığını test etmek için T-testi analizi kullanılmıştır. Karşılaştırmalar 0,05 anlamlılık düzeyinde yapılmıştır. Öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu becerileri kazanımlarına ilişkin görüşleri belirlemek amacıyla hazırlanan anketin analizinde frekans ve yüzde teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda belirlenen verilerin analizinde; öğretmenlerin kişisel bilgilerinin, görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımının ve bu süreçteki durumların tanımlanmasında frekans ve yüzde teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımları non-parametrik bir analiz olan Mann-Whitney testiyle belirlenmiştir. Öğretmenlerin hizmet durumlarının ve mezun olunan okul türünün tanımlanması ise Kruskal-Wallis testi ile analiz edilmiştir. Anketin sınıf mevcudu değişkeni Post-Hoc testi ile analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonunda ulaşılan bulgulara yer verilmektedir. Bulguların verilisinde araştırma sorularının sırası izlenmiştir. Bu nedenle önce Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programında GOGS yönelik yer alan kazanımlar, ardından bu kazanımlara ilişkin ders kitabında (Cem yayınevi) verilen etkinliklerin özellikleri, öğrenci ve öğretmen anketlerinden elde edilen bulgular verilmektedir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Türkçe dersi öğretim programında okuma öğrenme alanı ile ilgili toplam 77 kazanım yer almaktadır (MEB, 2005, 127). Bu kazanımlar tek tek incelendiğinde 4. sınıf seviyesinde GOGS kazanımları aşağıda Tablo.8’ de listelenmiştir.

Tablo 8: 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan GOGS kazanımları.

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
4	Görsel Okuma	Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir
4	Görsel Okuma	Reklâmlarda verilen mesajları sorgular.
4	Görsel Okuma	Resim ve fotoğrafları yorumlar.
4	Görsel Okuma	Karikatürde verilen mesajı algılar.
4	Görsel Okuma	Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, sorgular.
4	Görsel Okuma	Beden dilini yorumlar.
4	Görsel Okuma	Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.
4	Görsel Okuma	Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.
4	Görsel Okuma	Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar.
4	Görsel Okuma	Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.
4	Görsel Okuma	Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.
4	Görsel Okuma	Harita ve kroki okur.
4	Görsel Okuma	Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.
4	Görsel Okuma	Trafik işaretlerinin anlamlarını bilir.
4	Görsel Sunu	Bilgi, düşünce ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol kullanarak görselleştirir.
4	Görsel Sunu	Duygu, düşünce ve bilgilerini görselleştirme renkleri kullanır.
4	Görsel Sunu	Duygu, düşünce ve izlenimlerini, drama, tiyatro, müzikli oyun kukla vb. yolla sunar.
4	Görsel Sunu	Sunularında gerçek nesne modelleri kullanır.
4	Görsel Sunu	Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.
4	Görsel Sunu	Sunuma hazırlık yapar.
4	Görsel Sunu	Sunum yöntemini belirler.
4	Görsel Sunu	Bilgileri tablo grafikte sunar.
4	Görsel Sunu	Sunularında harita ve krokiden yararlanır.
4	Görsel Sunu	Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.
4	Görsel Sunu	Sunularını değerlendirir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi 4. Sınıf düzeyinde yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerileri kazanımları 24 tanedir. Bunlardan 14 tanesi görsel okuma becerisine yönelik, 10 tanesi de görsel sunu becerisine yönelik kazanımlardır. Bunlar incelendiğinde, bilgi, düşünce ve izlenimleri; resim, şekil ve sembol kullanarak görselleştirme; bilgileri tablo ve grafikte sunma; sunularında içeriğe uygun olan bilişim teknolojilerinden yararlanma çalışmalarını gerektirmekte olduğu görülmektedir. Bu kazanımların öğrencilere kazandırılmasında, Türkçe dersi öğretim programında önerilen görsel okuma ve sunu etkinlikleri de yer almaktadır.

Programda etkinlik hazırlanırken bunun hangi kazanımlara yönelik olduğuna ve içeriğine dikkat edilmelidir. Görsel okuma ve görsel sunu becerileri için verilen etkinlik örnekleri öğrencilerin, görselleri anlama, okuma, yorumlama yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olduğu gibi; görsel araç gereçler yardımıyla, duygu, düşünce ve bilgilerini aktarabilmelerine de yardımcı olmaktadır. Etkinlikler, öğrencinin sadece kitap okuyarak, öğretmeni dinleyerek bilgi edinmesi veya beceri geliştirmesi yerine, sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecin katılması amaçlanmıştır. Programda yer alan kazanımlara yönelik Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinlikler aşağıda Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Türkçe Dersi Öğretim Programında Önerilen Görsel Okuma ve Sunu Etkinlikleri.

SINIF	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
4. Sınıf	1. Görsel Okuma 1. Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir. 2. Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar. 3. Harita ve kroki okur. 4. Reklamlarda verilen mesajları sorgular. 5. Resim ve fotoğrafları yorumlar. 6. Karikatürde verilen mesajı algılar. 7. Metin ve görsel ilişkisini sorgular. 8. Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular. 9. Beden dilini yorumlar. 10. Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar. 11. Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar. 12. Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar. 13. Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar. 14. Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.	1.2. a) Bir haftalık hava durumunu grafikten takip ederek okumaları istenebilir. b) “Tablo (Çizelge) İncele” etkinliği yaptırılabilir. c. “Grafığı Yorumla” etkinliği yaptırılabilir. 1.3. Harita üzerinde incelemeler yapılarak haritanın sembolleri açıklanabilir. 1.5. Öğrenciler gruplara ayrılarak hazırladıkları reklamlarda verilen mesajları sınıfça sorgulamaları istenebilir. 1.6. Ara disiplin: “Resimlerin Söyledikleri” etkinliğini yaptırabilirsiniz. 1.7. Gruplar oluşturularak farklı karikatürler verilir ve anladıklarını yazarak sınıfla paylaşmaları istenebilir. 1.8. Televizyonda izledikleri haber, spor, belgesel vb. programlar hakkında yorum yaptırılabilir. 1.9. Bir tiyatro, televizyon oyununda veya sınıf içinde sergilen bir oyunda rol alanların rollerini oynarken beden dilini nasıl kullandıkları tartışılabilir, örnekler verilebilir. 1.10. a) Yaşadıkları bölgenin dağ, ova, akarsu, göl vb. yeryüzü şekillerine ilişkin olarak kavram haritası yaptırılabilir. 1.10. Mevsim değişikliklerinde (İlkbahar ve sonbahar) çevre gezisi ya da piknik düzenlenerek öğrencilerin doğadaki değişikliklere ilişkin izlenimlerini ifade etmeleri istenebilir. 1.14. Farklı meslekler hakkında bilgi toplamaları istenebilir.

Tablo 9: devam ediyor.

SINIF	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ
4.Sınıf	<p>2. Görsel Sunu</p> <p>1. Sunuma hazırlık yapar.</p> <p>2. Sunum yöntemini belirler.</p> <p>3. Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.</p> <p>4. Bilgileri tablo ve grafikte sunar.</p> <p>5. Sunularında harita ve krokiden yararlanır.</p> <p>6. Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar.</p> <p>7. Sunularında gerçek nesne ve modelleri kullanır.</p> <p>8. Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.</p> <p>9. Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.</p> <p>10. Sunularını değerlendirir.</p>	<p>2.3. Verilen eşya listesinden seçim yapılarak, kendi odası ya da sınıfını, hangi eşyalarla ve nasıl düzenleyeceğinin planlaması yaptırılarak planı çizdirilebilir.</p> <p>2.3. Okunan kitaplara "farklı bir kitap kapağı" hazırlatılabilir.</p> <p>2.7. Serbest oyunlar oynatılabilir. Örneğin radyo, televizyon haberleri ya da çevresindeki herhangi bir sosyal olayı canlandırmaları istenebilir.</p> <p>2.10. Bilgisayardan yararlanarak poster hazırlamaları istenebilir.</p>

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Görsel okuma ve görsel sunu becerilerini kazandırmaya yönelik ders kitaplarında yer alan metin ve kazanımlara yönelik bulgular aşağıda sıralanmaktadır:

2005 Türkçe dersi öğretim programı doğrultusunda hazırlanan 4. sınıf ders kitaplarında görsel okuma ve sunu becerisine yönelik hangi metinleri ele aldıkları ve bu metinlerde görsel okuma ve sunu becerisinin hangi kazanımlarına yer verdiklerini belirlemek amacıyla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'ndan onay alan 2014-2015 eğitim- öğretim yılında yararlanılan bir özel yayınevine ait ders ve öğrenci çalışma kitabı (CEM, 2014) incelenmiştir.

2014-2015 Eğitim- Öğretim Yılı İçerisinde Yararlanılan Özel Yayınevine Ait Türkçe Öğretim Ders Kitaplarının;

- Özel yayınevine ait olan Talim Terbiye Kurulu onaylı 4. sınıf Türkçe ders kitabı (CEM, 2014) incelendiğinde aşağıdaki veriler elde edilmiştir.
- Kitapta toplam sekiz tema yer almakta ve her temaya ait 3 metin, 1 dinleme metni ve 2 serbest okuma metni yer almaktadır. Böylece toplam 48 metne yer verilmiştir.

- Her temada yer alan dinleme ve serbest okuma metinleri dışındaki metinler incelenmiş ve metin başına dūřen görsel okuma ve sunu kazanımları ve bu kazanımlara ait etkinlik sayılarına yer verilmiştir. Metinler ve metinlerde işlenmesi hedeflenen kazanımlar incelendiğinde, her kazanım ile ilgili etkinlik olmadığı grlmektedir. Görsel okuma ve sunu becerisini kazandırmaya yönelik ders kitabında yer alan metinlerin içerdikleri kazanımlar aşağıda Tablo 10'da gösterilmiştir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Türkçe dersi 24 kazanım için 8 temada içerisinde toplam 74 etkinlik yer almaktadır. Verilen etkinliklerin dağılımı aşağıda Tablo 11'deki gibidir:

Tablo 11. Verilen etkinliklerin dağılımları.

OGRENME ALANI: GORSEL OKUMA VE GORSEL SUNU	Kazanım Kodları	Etkinlik	Yönlendirilmiş Etkinlik
1. Görsel Okuma			
Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.	GO-1	1	1
Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.	GO-2	1	1
Harita ve kroki okur.	GO-3	3	1
Reklamlarda verilen mesajları sorgular.	GO-4	0	1
Resim ve fotoğrafları yorumlar.	GO-5	10	20
Karikatürde verilen mesajı algılar.	GO-6	0	1
Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular.	GO-7	0	1
Beden dilini yorumlar.	GO-8	1	1
Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.	GO-9	1	3
Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.	GO-10	0	1
Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.	GO-11	5	3
Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.	GO-12	3	28
Metin ve görsel ilişkisini sorgular.	GO-13	2	3
Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar	GO-14	0	2
2. Görsel Sunu			
Sunuma hazırlık yapar.	GS-1	6	5
Sunum yöntemini belirler.	GS-2	0	1
Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.	GS-3	5	0
Bilgileri tablo ve grafikte sunar.	GS-4	0	0
Sunularında harita ve krokiden yararlanır.	GS-5	0	0
Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar	GS-6	2	0
Sunularında gerçek nesne ve modelleri kullanır.	GS-7	0	0
Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.	GS-8	4	2
Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.	GS-9	0	1
Sunularını değerlendirir.	GS-10	0	0

Tabloda verildiği gibi görsel okuma kazanımlarını edindirmeye yönelik çalışma kitabında 27 etkinlik yer almaktadır. Çalışma kitabında yer almayıp öğretmen kılavuz kitabında sözlü olarak yönlendirilmiş 67 etkinlikler yer almaktadır. Görsel sunu kazanımları için de çalışma kitabında 17 etkinlik yer alırken yönlendirilmiş etkinliklerin sayısı ise 9 olarak belirlenmiştir. Görsel okuma ve sunu kazanımlarına ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 12. da verilmiştir.

Tablo.12 Görsel Okuma Ve Görsel Sunu Kazanımları Ve Etkinlik Frekans- Yüzde Değerleri.

	Çalışma kitabında yer verilmiş etkinlikler	Sözlü yönlendirilmiş etkinlikler	ÇKYVE	SYE
			%	%
Hiç verilmeyen	6	1	23,1	2,4
1-5 arası	7	10	27	24,4
6-9 arası	1	-	3,8	-
10 ve fazlası	-	4	-	9,7
TOPLAM (Etkinlik sayısı)	26	41		

1) Öğrenci çalışma kitabında hiç etkinliği verilmeyen kazanımlar şunlardır:

- Reklamlarda verilen mesajları sorgular.
- Karikatürde verilen mesajı algılar.
- Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular.
- Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.
- Renkleri tanır, anlamlandırır ve yorumlar.
- Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.

Tablo 12’de görüldüğü gibi etkinliklerin kazanımlara dağılımı dengeli olmadığı görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi 6 tane kazanıma hiç etkinlik verilmemiştir. Hiç kazandırılmayan kazanımlar da söz konusu iken öğrencilerde görsel okuma ve sunu becerisinin gelişmesini beklemek mümkün değildir. Öğretmen tarafından sözlü olarak yöneltilen veya derse hazırlık soruları şeklindeki etkinliklere hiç verilmeyen kazanımlar:

- Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.

Görsel okumaya ağırlık veren sınıflarda elektronik materyallerin yaygın kullanıldığı görülmektedir. Bu açıdan kitle iletişim araçlarını, günümüzde çok maruz kaldığımız reklamları ve sosyal olayları anlamlandırmayı sağlayacak etkinliklerin yer verilmemesi, öğrencilerin elektronik araçların kullanımını geliştiremeyeceğini göstermektedir.

2) Çalışma kitabında 1-5 arasında etkinliği verilen kazanımlar şunlardır:

- Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.
- Harita ve kroki okur.
- Beden dilini yorumlar.
- Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.
- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.
- Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.
- Metin ve görsel ilişkisini sorgular.

Öğretmen tarafından sözlü olarak yöneltilen veya derse hazırlık soruları şeklindeki etkinliklere 1-5 arasında yer verilen kazanımlar:

- Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.
- Harita ve kroki okur.
- Reklamlarda verilen mesajları sorgular.
- Karikatürde verilen mesajı algılar.
- Beden dilini yorumlar.
- Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.
- Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.
- Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.
- Metin ve görsel ilişkisini sorgular.
- Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar.

Görsel okuma kazandırılırken kullanılan materyallerin öğrencinin çok sayıda duyu organına hitap etmesi gerekmektedir. Şekil, sembol, harita ve bunlara boyut veren renkler görsellerin anlamlandırılmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca görsellerle metnin ilişkilendirilmesi öğrencinin üst düzey düşünmesine katkı sağlamaktadır. Bu açıdan verilen etkinliklerin sayısının yeterli olduğu görülmektedir.

3) Çalışma kitabında 6-9 arasında etkinliği verilen kazanımlar:

- Resim ve fotoğrafları yorumlar.

Öğretmen tarafından sözlü olarak yöneltilen veya derse hazırlık soruları şeklindeki etkinliklere 10 ve daha fazla yer alan kazanımlar:

- Resim ve fotoğrafları yorumlar.

Görüldüğü gibi eğitimde görseller, anlatılması zor olan konuların anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu açıdan 4.sınıf Türkçe dersi çalışma kitabında ve sözlü olarak yeterli sayıda etkinlik verildiği görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular 4.Sınıf Öğrencilerinin Görsel Okuma Ve Sunu Kazanımlarına Yönelik Görüşlerini Belirleme Anketi ile Görsel Okuma ve Sunu Becerilerini Geliştirme Ölçeğinden elde edilmiştir.

4.3.1. Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Görsel Okuma Ve Sunu Kazanımlarına Yönelik Görüşlerini Belirleme Anketine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

2014-2015 eğitim öğretim yılı başında dördüncü sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımları edinebilme hakkında kendilerini nasıl gördüklerini belirlemek için 67 öğrenciye uygulanan anketin yüzde ve frekans değerleri tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Anket Maddelerine Verilen Yanıtlara İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.

1. Görsel Okuma	Hiç Yapamam		Az Yaparım		Yaparım		Çok Yaparım	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.	5	7.5	25	37.3	22	32.8	15	22.4
Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.	7	10.4	18	26.9	31	46.3	11	16.4
Harita ve kroki okur.	11	16.4	24	35.8	15	22.4	17	25.4
Reklamlarda verilen mesajları sorgular.	4	6.0	27	40.3	18	26.9	18	26.9
Resim ve fotoğrafları yorumlar.	0	0.0	20	29.9	28	41.8	19	28.4
Karikatürde verilen mesajı algılar.	4	6.0	19	28.4	25	37.3	19	28.4
Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular.	3	4.5	24	35.8	28	41.8	12	17.9
Beden dilini yorumlar.	10	14.9	20	29.9	23	34.3	14	20.9
Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.	9	13.4	19	28.4	22	32.8	17	25.4
Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.	8	11.9	22	32.8	19	28.4	18	26.9
Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.	2	3.0	18	26.9	33	49.3	14	20.9
Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.	6	9.0	17	25.4	24	35.8	20	29.9
Metin ve görsel ilişkisini sorgular.	6	9.0	9	13.4	33	49.3	19	28.4
Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar	8	11.9	14	20.9	22	32.8	23	34.3
2. Görsel Sunu								
Sunuma hazırlık yapar.	22	32.8	14	20.9	22	32.8	9	13.4
Sunum yöntemini belirler.	24	35.8	16	23.9	18	26.9	9	13.4
Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.	1	1.5	37	55.2	20	29.9	9	13.4
Bilgileri tablo ve grafikte sunar.	5	7.5	28	41.8	27	40.3	7	10.4
Sunularında harita ve krokiden yararlanır.	7	10.4	24	35.8	30	44.8	6	9.0
Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar	9	13.4	22	32.8	27	40.3	9	13.4
Sunularında gerçek nesne ve modelleri kullanır.	9	13.4	21	31.3	27	40.3	10	14.9
Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.	5	7.5	23	34.3	27	40.3	12	17.9
Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.	7	10.4	21	31.3	23	34.3	16	23.9
Sunularını değerlendirir.	18	26.9	19	28.4	14	20.9	16	23.9
TOPLAM	190	11,8	501	31,2	578	35,9	339	21,1

Tablo 13.'de anket maddeleri incelendiğinde, öğrenci frekanslarının kazanımlara göre yüzdelik dağılımının iki uç noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Yanıtların olumlu (Belki Yaparım, Yaparım, Çok İyi Yaparım) ve olumsuz (Hiç yapamam) kutuplara doğru dağıldığı görülmektedir.

Olumlu kutuptaki öğrencilerin 4.sınıf Türkçe dersi görsel okuma kazanımlarından “Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar, Resim ve fotoğrafları yorumlar, Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular, Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar, Metin ve görsel ilişkisini sorgular ve Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.” kazanımlarını gerçekleştirmede kendilerini daha yeterli görmektedirler.

Olumsuz kutuptaki öğrencilerin 4. Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu kazanımlarından “Sunuma hazırlık yapar, Sunum yöntemini belirler ve Sunularını değerlendirir.” kazanımlarını gerçekleştirmekte kendilerini yetersiz görmektedirler. Bu

doğrultuda öğrencilerin etkili sunu hazırlama aşamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

4.3.2. Dördüncü Sınıf Türkçe Dersi Görsel Okuma Ve Sunu Becerilerini Geliştirme Ölçeğine Ait Bulgu ve Yorumlar

Görsel Okuma Ve Sunu Becerilerini Geliştirme Ölçeğini oluşturan toplam 19 etkinlik, dönem sonunda 4.sınıf görsel okuma ve sunu kazanımlarından ne kadarının, hangi oranda kazanıldığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen veriler aşağıda verilmektedir.

- Kazanım 1: Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir (Tablo 14).

Tablo 14. 12. Etkinliğin-1. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	8	13,6
	1,00	10	16,9
	2,00	12	20,3
	3,00	11	18,6
	4,00	9	15,3
	5,00	9	15,3
	Toplam	59	100,0

Tablo 14' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 1. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 12. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 8 öğrencinin bu kazanıma yönelik sorulan sorudan hiç puan almadığı görölmektedir. 10 öğrencinin ise 1 puan, 12 öğrencinin 2 puan, 11 öğrencinin 3 puan, 9 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 9 olarak görölmektedir. Öğrencilerin sadece %15,3 'ünün tam puan alması, öğrencilerde şekil, sembol ve işaretleri okuma becerisinin henüz tam anlamıyla gelişmediğini göstermektedir.

- Kazanım 2: Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar (Tablo 15).

Tablo 15. 13. Etkinliğin-2. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	10	16,9
	1,00	8	13,6
	2,00	7	11,9
	3,00	6	10,2
	4,00	5	8,5
	5,00	23	39,0
	Toplam	59	100,0

Tablo 15’ de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 2. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 13. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 10 öğrencinin bu kazanıma yönelik sorulan sorudan hiç puan almadığı görölmektedir. 8 öğrencinin 1 puan, 7 öğrencinin ise 2 puan, 6 öğrencinin 3 puan, 5 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı 23 olarak görölmektedir. Öğrencilerin sadece %39,0 ’unun tam puan alması, öğrencilerde grafik ve tablo ile verilenleri yorumlamada başarılı oldukları görölmektedir.

- Kazanım 3:Harita ve kroki okur (Tablo 16, 17 ve 18).

Tablo 16. 1. Etkinliğin-3. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	8	13,6
	1,00	1	1,7
	2,00	7	11,9
	3,00	16	27,1
	4,00	12	20,3
	5,00	15	25,4
	Toplam	59	100,0

Tablo 16’ da çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 3. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 1. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 8 öğrencinin bu kazanıma yönelik sorulan sorudan hiç puan almadığı görölmektedir. 1 öğrencinin ise 1 puan, 7 öğrencinin 2 puan, 16 öğrencinin 3 puan, 12 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 15 olarak görölmektedir. Öğrencilerin sadece %25,4 ’ünün tam

puan alması, öğrencilerde şekil, sembol ve işaretleri okuma becerisinin henüz tam anlamıyla gelişmediğini göstermektedir.

Tablo 17. 9. Etkinliğin-3. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	1	1,7
	1,00	8	13,6
	2,00	5	8,5
	3,00	28	47,5
	4,00	5	8,5
	5,00	12	20,3
	Toplam	59	100,0

Tablo 17' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 3. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 9. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 1 öğrencinin bu kazanıma yönelik sorulan sorudan hiç puan almadığı görölmektedir. 8 öğrencinin ise 1 puan, 5 öğrencinin 2 puan, 28 öğrencinin 3 puan, 5 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 12 olarak görölmektedir. Öğrencilerin sadece %20,3 'ünün tam puan alması, öğrencilerde harita ve krokideki renklendirmeleri ayırt etme becerisinin henüz tam anlamıyla gelişmediğini göstermektedir. Ayrıca süre yetersizliği dolayısıyla sorunun tamamını cevaplandıramamış olabilecekleri varsayılmıştır.

Tablo 18. 9. Etkinliğin-3. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	10	16,9
	1,00	2	3,4
	2,00	1	1,7
	3,00	2	3,4
	4,00	3	5,1
	5,00	41	69,5
	Toplam	59	100,0

Tablo 18' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 3. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 16. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 10 öğrencinin bu kazanıma yönelik sorulan sorudan hiç puan almadığı görölmektedir. 2 öğrencinin ise 1 puan, 1 öğrencinin 2

puan, 2 öğrencinin 3 puan, 3 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 41 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %69,5 'ünün tam puan alması, öğrencilerde harita ve kroki okuma becerisinin geliştiğini göstermektedir.

- Kazanım 5: Resim ve fotoğrafları yorumlar (Tablo 19, 20, 21, 22, 23 ve 24).

Tablo 19. 2. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	0	0
	1,00	0	0
	2,00	1	1,7
	3,00	12	20,3
	4,00	7	11,9
	5,00	39	66,1
	Toplam	59	100,0

Tablo 19' da çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görülmektedir. 5. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 2. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 1 öğrencinin 2 puan, 12 öğrencinin 3 puan, 7 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 39 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %66,1'inin tam puan alması, öğrencilerin resim ve fotoğrafları yorumlama kazanımına ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 20. 3. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	2	3,4
	1,00	6	10,2
	2,00	5	8,5
	3,00	6	10,2
	4,00	3	5,1
	5,00	37	62,7
	Toplam	59	100,0

Tablo 20' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görülmektedir. 5. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 3. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 2 öğrencinin hiç puan alamadığı, 6 öğrencinin 1 puan, 5 öğrencinin 2 puan, 6 öğrencinin 3 puan, 3 öğrencinin 4 puan aldığı

görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 3 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %62,7'sinin tam puan alması, öğrencilerin resim ve fotoğrafları yorumlama kazanımına ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 21. 4. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	7	11,9
	1,00	1	1,7
	2,00	8	13,6
	3,00	9	15,3
	4,00	7	11,9
	5,00	27	45,8
	Toplam	59	100,0

Tablo 21' da çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 5. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 4. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 7 öğrencinin hiç puan alamadığı, 1 öğrencinin 1 puan, 8 öğrencinin 2 puan, 9 öğrencinin 3 puan, 7 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 27 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %45,8'inin tam puan alması, öğrencilerin resim ve fotoğrafları yorumlama kazanımına ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 22. 10. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	8	13,6
	1,00	1	1,7
	2,00	0	0
	3,00	2	3,4
	4,00	10	16,9
	5,00	38	64,4
	Toplam	59	100,0

Tablo 22' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 5. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 10. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 8 öğrencinin hiç puan alamadığı, 1 öğrencinin 1 puan, 2 öğrencinin 3 puan, 10 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 38 olarak görülmektedir. Öğrencilerin

%64,4'ünün tam puan alması, öğrencilerin resim ve fotoğrafları yorumlama kazanımına ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 23. 15. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	9	15,3
	1,00	1	1,7
	2,00	4	6,8
	3,00	6	10,2
	4,00	4	6,8
	5,00	35	59,3
	Toplam	59	100,0

Tablo 23' da çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 5. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 15. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 9 öğrencinin hiç puan alamadığı, 1 öğrencinin 1 puan, 4 öğrencinin 2 puan, 6 öğrencinin 3 puan, 4 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 35 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %59,3'ünün tam puan alması, öğrencilerin resim ve fotoğrafları yorumlama kazanımına ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 24. 17. Etkinliğin-5. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	12	20,3
	1,00	0	0
	2,00	1	1,7
	3,00	1	1,7
	4,00	1	1,7
	5,00	44	74,6
	Toplam	59	100,0

Tablo 24' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 5. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 17. etkinliklerinin puan dağılımı incelendiğinde 12 öğrencinin hiç puan alamadığı, 1 öğrencinin 2 puan, 1 öğrencinin 3 puan, 1 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 44 olarak görölmektedir. Öğrencilerin

%74,6'sının tam puan alması, öğrencilerin resim ve fotoğrafları yorumlama kazanımına ulaşmada başarılı olduğunu göstermektedir.

- Kazanım 6: karikatürde verilen mesajı algılar (Tablo 25 ve 26).

Tablo 25. 5. Etkinliğin-6. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	6	10,2
	1,00	4	6,8
	2,00	7	11,9
	3,00	16	27,1
	4,00	6	10,2
	5,00	20	33,9
	Toplam	59	100,0

Tablo 25' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 6. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 5. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 6 öğrencinin hiç puan alamadığı, 4 öğrencinin 1 puan, 7 öğrencinin 2 puan, 16 öğrencinin 3 puan, 6 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 20 olarak görölmektedir. Öğrencilerin sadece %33,9'unun tam puan alması, öğrencilerin karikatürde verilen mesajları yeteri düzeyde algılayamadıklarını göstermektedir.

Tablo 26. 14. Etkinliğin-6. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	9	15,3
	1,00	1	1,7
	2,00	0	0
	3,00	3	5,1
	4,00	1	1,7
	5,00	45	76,3
	Toplam	59	100,0

Tablo 26' da çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 6. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 14. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 9 öğrencinin hiç puan alamadığı, 1 öğrencinin 1 puan, 3 öğrencinin 3 puan, 1 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam

puan alan öğrenci sayısı ise 45 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %76,3' ünün tam puan alması, öğrencilerin karikatürde verilen mesajları algılamada başarılı olduklarını göstermektedir.

- Kazanım 8: beden dilini yorumlar (Tablo 27).

Tablo 27. 7. Etkinliğin-8. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	0	0
	1,00	0	0
	2,00	0	0
	3,00	22	37,3
	4,00	3	5,1
	5,00	34	57,6
	Toplam	59	100,0

Tablo 27' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görülmektedir. 8. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 7.etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 22 öğrencinin ise 3 puan, 3 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı ise 34 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %57,6 'sının tam puan alması, öğrencilerin görsellerdeki varlıkların beden dilini yorumlamada başarılı oldukları görülmektedir.

- Kazanım 9:doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar (Tablo 28).

Tablo 28. 8. Etkinliğin-9. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	0	0
	1,00	0	0
	2,00	0	0
	3,00	2	3,4
	4,00	4	6,8
	5,00	53	89,8
	Toplam	59	100,0

Tablo 28’ de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 9. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 8.etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 2 öğrencinin ise 3 puan, 4 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı 53 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %89,8 ’inin tam puan alması, öğrencilerin doğadaki değişimleri algılayıp yorumlamada başarılı oldukları görülmektedir.

- Kazanım 11: görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar (Tablo 29 ve 30).

Tablo 29. 6. Etkinliğin-11. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	5	8,5
	1,00	1	1,7
	2,00	3	5,1
	3,00	15	25,4
	4,00	3	5,1
	5,00	32	54,2
	Toplam	59	100,0

Tablo 29’ da çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdelerle sonuçları görülmektedir. 11. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 6. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 5 öğrencinin hiç puan alamadığı, 1 öğrencinin 1 puan, 3 öğrencinin 2 puan, 15 öğrencinin ise 3 puan, 3 öğrencinin 4 puan aldığı görülmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı 32 olarak görülmektedir. Öğrencilerin %54,2 ’sinin tam puan alması, öğrencilerin görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazmada başarılı oldukları görülmektedir.

Tablo 30. 11. Etkinliğin-11. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	7	11,9
	1,00	3	5,1
	2,00	6	10,2
	3,00	4	6,8
	4,00	2	3,4
	5,00	37	62,7
	Toplam	59	100,0

Tablo 30' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 11. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 11. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 7 öğrencinin hiç puan alamadığı, 3 öğrencinin 1 puan, 6 öğrencinin 2 puan, 4 öğrencinin ise 3 puan, 2 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı 37 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %62,7'sinin tam puan alması, öğrencilerin görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazmada başarılı oldukları görölmektedir.

- Kazanım 13: Metin ve görsel ilişkisini sorgular (Tablo 31).

Tablo 31. 4. Etkinliğin-13. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	10	16,9
	1,00	8	13,6
	2,00	7	11,9
	3,00	6	10,2
	4,00	5	8,5
	5,00	23	39,0
	Toplam	59	100,0

Tablo 31' de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 13. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 4.etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 7 öğrencinin maddeye hiç cevap vermediği görölmektedir. 1 öğrencinin 1 puan,8 öğrencinin 2 puan, 9 öğrencinin ise 3 puan, 7 öğrencinin 4 puan aldığı görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı 27 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %45,8'inin tam puan alması, öğrencilerin metin ile görsel arasında ilişki kurmada başarılı olduklarını göstermektedir.

- Kazanım 17: Duygu, Düşünce, Bilgi Ve İzlenimlerini Resim, Şekil Ve Renkleri Kullanarak Görselleştirir (Tablo 32).

Tablo 32. 18. Etkinliğin-17. kazanıma ulaşabilirliği.

		Frekans	Yüzde
Değer	0,00	13	22,0
	1,00	0	0
	2,00	1	1,7
	3,00	2	3,4
	4,00	0	0
	5,00	43	72,9
	Toplam	59	100,0

Tablo 32’ de çalışma grubunun beceri geliştirme ölçeğiyle puanlarının karşılaştırılması ve yüzdeler sonuçları görölmektedir. 17. Kazanımı edindirmeye yönelik hazırlanan 18 ve 19. etkinliğin puan dağılımı incelendiğinde 13 öğrencinin maddeye hiç cevap vermediği görölmektedir. 1 öğrencinin 2 puan, 2 öğrencinin ise 3 puan görölmektedir. Tam puan alan öğrenci sayısı 43 olarak görölmektedir. Öğrencilerin %72,9’unun tam puan alması, öğrencilerin duygu, düşünce, bilgi ve izlenim gibi soyut kavramaları ifade etmede renklendirilmiş şekil ve sembol kullanmada başarılı oldukları görölmektedir.

4. 4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt probleminde öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Bu amaçla öğretmenlere 4.Sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve sunu kazanımlarını değerlendirme anketi uygulanmıştır. Anket sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır.

Öğretmenlerin hizmet süresi, cinsiyet, mezun olduğu okul ve sınıf mevcudu değişkenler göz önünde tutularak TDÖP’ de yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin kazanımlarının yaş ve sınıfa uygunluğu ile kazanma sürecine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 33, 34, 35, 36 ve 37 ‘de sunulmuştur.

Tablo 33. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun cinsiyete göre karşılaştırmasına ait Mann Whitney U testi sonucu.

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	10	8,95	89,50	15,5	0,243
Erkek	5	6,10	30,50		

p<0,05

Tablo 33’de; 10 kadın ve 5 erkek öğretmenden oluşan 15 kişilik grupta, cinsiyet durumu ile GOGS kazanımlarının arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Mann-Whitney U testinin sonucuna göre, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 34. Cinsiyet durumları ve GOGS kazanımlarının kazanma sürecinin cinsiyete göre karşılaştırmasına ait Mann Whitney U testi sonucu.

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	10	8,11	73,00	17,0	0,461
Erkek	5	6,40	32,00		

Tablo 34’de; On kadın ve 5 erkek öğretmenden oluşan 15 kişilik grupta, cinsiyet durumu ile GOGS kazanımlarının kazanma süreci arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Mann-Whitney U testinin sonucuna göre, değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir. GOGS kazanımlarının yaş-sınıf uygunluğu ile kazanma süreçlerine bir etkisi olmadığı görülmektedir.

Tablo 35. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun ve kazanma sürecinin hizmet süresine göre karşılaştırmasına ait Kruskal- Wallis testi sonucu.

Hizmet Süresi	N	Sıra Ortalaması	df	X ²	p
5-10 yıl	1	1,00	2	3,041	0,219
15-20yıl	5	7,50			
20 ve üstü	9	9,06			

Tablo 35’de; Öğretmen görüşlerini değerlendirmek için hazırlanan ankette, cinsiyete durumu ile GOGS kazanımlarının kazanma süreci ve yaş-sınıf durumları arasında

fark olup olmadığını görmek için yapılan Kruskal-Wallis testine göre, değişkenler arasında anlamlı fark gözlenmemiştir.[$X^2 = 3,041$, $p < 0,05$]

Tablo 36. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun ve kazanma sürecinin Mezun olunan okul türüne göre karşılaştırmasına ait Kruskal- Wallis testi sonucu.

Mezuniyet	N	Sıra Ortalaması	df	X^2	p
Eğitim fakültesi	11	7,27	2	2,917	0,233
Eğitim Y. okulu	2	13,00			
Diğer	2	7,00			

Tablo 36’da; Öğretmen görüşlerini değerlendirmek için hazırlanan ankette öğretmenlerin mezun oldukları okul türü ile GOGS kazanımlarının kazanma süreci ve yaş-sınıf durumları arasında fark olup olmadığını görmek için yapılan Kruskal-Wallis testine göre, değişkenler arasında anlamlı fark gözlenmemiştir.[$X^2 = 2,917$, $p < 0,05$]

Tablo 37. GOGS kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunun ve kazanma sürecinin sınıf mevcuduna göre karşılaştırmasına ait Kruskal- Wallis testi sonucu.

Sınıf Mevcudu	N	Sıra Ortalaması	df	X^2	p
21 ve altı	2	4,00	2	7,740	0,021
21-30	9	10,61			
31 ve üstü	4	4,13			

Tablo 37’de; Öğretmen görüşlerini değerlendirmek için hazırlanan ankette öğretim yapılan sınıfların mevcudu ile GOGS kazanımlarının kazanma süreci ve yaş-sınıf durumları arasında fark olup olmadığını görmek için yapılan Kruskal-Wallis testine göre, değişkenler arasında anlamlı fark gözlenmiştir [$X^2 = 7,740$, $p > 0,05$].

Kruskal-Wallis testinde belirlenen farklılığın yönünü saptamak için Post-Hoc / Tamhane testi yapılmıştır. Sınıf mevcudunun GOGS kazanımlarının kazanma sürecinde önemli etkisi olduğu görülmektedir. Sınıf mevcudu “21-30” seçeneğinde aşırı yükselme belirlenmiştir. Bu doğrultuda görsel okuma ve sunu kazanımları kalabalık sınıflara oranla öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda daha etkili kazandırıldığı anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere yönelik yapılan anketin sonuçlarına genel olarak şöyle değerlendirebiliriz. 4.sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu kazanımlarının öğrenci yaşına ve sınıf düzeyine uygunluğu için yapılan ankette, öğretmenlerin çoğunun görüşünün, kazanımların öğrencinin yaş ve sınıf düzeyine uygun olduğu yönündedir.

Ayrıca öğretmenlerin hizmet süresi, cinsiyet, mezun olduğu okul ve sınıf mevcudu gibi değişkenlerinin araştırmada bir etkisi olmadığı varsayılmıştır. Anketin son bölümünü yanıtlayan öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, 4.sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu kazanımlarının sınıf ortamında kazanma sürecinde sorun yaşamadıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin hizmet süresi, cinsiyet ve mezun olduğu okul türü gibi değişkenlerinin araştırmaya yön vermediği görülmüştür. Ancak sadece sınıf mevcudu değişkeni için yapılan istatistiksel analizde anlamlı fark bulunmuştur. Bu bağlamda öğretmenlerin görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirmede sıkıntı yaşadıkları noktanın kalabalık sınıflar olduğu kanısına varılmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından hareketle ulaşılan sonuçlar açıklanmış; bu sonuçlar kuramsal çerçeveye incelemesi sonucu erişilen kaynaklarla ilişkilendirilerek tartışılmıştır. Ayrıca bu bölüm içerisinde bulgu ve sonuçlardan yola çıkılarak öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmada Türkçe dersi 4. sınıf öğretim programı öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu becerilerini geliştirme açısından incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda MEB'in okuma alt öğrenme alanı adı altında verdiği kazanımlar içinden görsel okuma ve sunu ile ilgili olduğu düşünülen kazanımlar uzman görüşüne de başvurularak seçilmiş ve bu doğrultuda öğrencilere MEB tarafından onaylı ders kitapları ve özel yayın evlerine bağlı ders kitaplarındaki etkinliklerden oluşan 19 maddelik bir beceri geliştirme ölçeği uygulanmıştır. Ölçek hazırlanırken TDÖP'de yer alan görsel okuma becerisinin kazanımları; şekil, resim ve sembollerini yorumlama, kitle iletişim araçları ve bilişim teknolojileri ile verilen bilgileri sorgulama ve yorumlama ile sosyal olayları ve doğadaki değişimleri yorumlama; görsel sunu becerisi kazanımlarını ise bilgi, düşünce ve izlenimleri; resim, şekil ve sembol kullanarak görselleştirme, bilgileri tablo ve grafiklerle sunma ve sunularında içeriğe uygun olan bilişim teknolojilerinden yararlanma şeklinde gibi alt becerileri kapsamına da dikkat edilmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesiyle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

4. sınıf Türkçe dersi için hazırlanan öğrenci çalışma kitabında yer alan görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik etkinlikler incelendiğinde dengeli bir dağılım görülmemektedir. Görsel okuma kazanımlarından en çok "Resim ve fotoğrafları yorumlar." ve "Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar." kazanımlarına yönelik etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Bunun yanında "Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır" kazanımına yönelik hiç etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Giderek teknolojiye ulaşma yaşının küçüldüğü günümüzde bilişim teknolojilerinin doğrudan kullanımının öğretilmesi önemlidir. Bu bağlamda uygulama düzeyinde etkinliklerin planlanması ve ders kitaplarında öğrencileri doğrudan bilişim teknolojilerini kullanarak araştırma yapmaya yönlendiren etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Görsel sunu kazanımlarından en çok "Sunuma hazırlık yapar." kazanımına yönelik etkinliklerin

yer verildiği görülmektedir. Sonuç olarak öğrenci çalışma kitabında sınıf düzeyine göre programda verilen her kazanıma yönelik etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir.

“4. Sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi” sonuçları istatistiksel olarak incelenmiştir. Elde edilen yüzde değerlerine göre öğrencilerin ankete verdikleri cevapların; %11,8’inin hiç yapamam, %31,2’sinin belki yaparım, %35,9’unun yaparım ve %21,1’inin çok iyi yaparım şeklinde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %11,8’i 4. Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu kazanımlarını gerçekleştireceğine inanmadığı ve %31,8’inin ise bu kazanımları gerçekleştireceğine inandığı belirlenmiştir. Buna karşın öğrencilerin %57’sinin 4. Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu kazanımlarını gerçekleştirmede kendilerini yeterli görmektedir.

4. Sınıf Türkçe Dersi Görsel Okuma Ve Sunu Becerilerini Geliştirme Ölçeği kullanılarak etkinliklerin kazanımlara ulaşma düzeylerine ilişkin istatistik sonuçlar elde edilmiştir. 1. Kazanıma (Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir) ait bulgular incelendiğinde 12.etkinliğin öğrencilerde şekil, sembol ve işaretleri okuma becerisini geliştirmede yeterli olmadığı görülmüştür (%15,3).2 Kazanıma (grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar) ait bulgular incelendiğinde 13. etkinliğin sınıfın sadece %39’unda etkili olduğu belirlenmesine karşın, %16,9’unda 13.etkinliğin 2.kazanımı edindirmede yetersiz olduğu görülmüştür.3.kazanıma ulaşmak için 3 ayrı etkinlik (1,9 ve 16.) kullanılmıştır. 1 etkinlikte öğrencilerin sadece %25,4’ünde ve 9.etkinlikte %20,3’ünün tam puan aldığı, verilen kazanımı edindirmede yetersiz olduğu saptanmıştır. 16. etkinlikte ise öğrencilerin %69,5’unun 3. Kazanımı edinmede başarılı olmuştur.5. kazanıma (resim ve fotoğrafları yorumlar) ulaşmak için 5 ayrı etkinlik (2, 3, 4, 10, 15 ve 17.) kullanılmıştır. Bu etkinlikler sırasıyla yüzdelerine (%66.1, %62.7, %45.8, %64.4, %59.3, %74.6) bakıldığında 5. Kazanımı edindirmede genel olarak yeterli oldukları belirlenmiştir.6. kazanıma (karikatürde verilen mesajı algılar) ulaşılmada 2 etkinlik (5 ve 14.) kullanılmıştır. 5.etkinlikte öğrencilerin sadece %33,9’unun tam puan almasına karşın 14. Etkinlikte öğrencilerin %76,3’ü, tam puan alarak, 14.etkinliğin karikatürde verilen mesajları yeteri düzeyde algılamada yeterli olduğunu göstermiştir.8. kazanım (beden dilini yorumlar) için 7.etkinlik kullanılarak öğrencilerin kazanımı elde etme durumları incelenmiştir. Sonuçlara göre 7.etkinlikte öğrencilerin %57,6’sinin tam puan alarak öğrencilerin görsellerdeki varlıkların beden dilini yorumlamada başarılı oldukları görülmektedir.9. kazanım (doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar)

incelenirken 8. Etkinlik kullanılmıştır. 8.etkinliğin sonuçlarına göre öğrencilerin %89,8'inin 'inin tam puan alması, öğrencilerin doğadaki değişimleri algılayıp yorumlamada başarılı oldukları görülmektedir.11.kazanım (görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar) için 2 etkinlikten (6 ve 11.) yararlanılmıştır. Hem 6. Hem de 11. Etkinlikte öğrenciler sırasıyla %54,2 ve %62,7'si tam puan alarak bu iki etkinliğin 11.kazanımın kazanılmasında etkili olduklarını göstermiştir.13.kazanımı (metin ve görsel ilişkisini sorgular) edindirmek için 4.etkinlikten yararlanılmıştır. Öğrencilerin %45,8'inin tam puan alması, öğrencilerin metin ile görsel arasında ilişki kurmada başarılı olduklarını göstermektedir.17. kazanımı (Duygu, Düşünce, Bilgi Ve İzlenimlerini Resim, Şekil Ve Renkleri Kullanarak Görselleştirir) kazandırmak için 18. Etkinlikten faydalanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Öğrencilerin %72,9 'unun tam puan alarak, öğrencilerin duygu, düşünce, bilgi ve izlenim gibi soyut kavramaları ifade etmede renklendirilmiş şekil ve sembol kullanmada başarılı oldukları görülmüştür.

Türkçe öğretim programında yer alan görsel okuma ve sunu kazanımlarının öğrenci düzeyine uygunluğunu ve öğrenciye kazandırma sürecinde karşılan eksiklikleri, sorunları belirlemek için yapılan anketin sonucunda cinsiyet, hizmet süresi, mezun olunan okul türü ve sınıf mevcudu ile GOGS kazanımlarının yaş-sınıf uygunluğunun karşılaştırmasına ilişkin anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Görsel okuma ve sunu kazanımlarının kazanma süreci ile öğretmenlerin cinsiyet, hizmet süresi ve mezun olunan okul türü arasında yapılan analizlerin istatistiksel sonuçları arasında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür. Buna karşın sadece öğretim yapılan sınıfların mevcudu ile GOGS kazanımlarının kazanma süreci arasında fark olup olmadığını görmek için yapılan analizde, değişkenler arasında anlamlı fark gözlenmiştir. Bu sonuçtan hareketle, öğretmenlerin görsel okuma ve sunu kazanımlarını kalabalık sınıflarda uygulamada verimli olamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Görsel okuma ve sunu öğrenme alanı 2005 yılından itibaren Türkçe öğretim programında yer aldığından bu konuda yapılan araştırmaların ve kaynakların sayısı çok azdır. Ortaya çıkan bu sonuçlar aşağıda ulaşılan ilgili alan yazınla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Bozkurt (2011), çalışmasının sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin, görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanına ait kazanımları genel olarak öğrenci seviyesine uygun bulduğu ile görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanına ait kazanımların

kazandırılması sürecinde genel olarak sorun yaşanmadığı görüşünü bildirdiğine ulaşmıştır. Değişkenlerini incelediğinde ise genel olarak kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre farklı ve dikkat çekici görsellerin okuma yazma öğretiminde daha etkili olduğu ve mesleki kıdemi az olan öğretmenler okuma yazma öğretiminde kullanılan görsellerin rolünün önemli olduğu görüşünü savunduklarını belirlemiştir. Düşük kıdeme sahip öğretmenler, görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanına ait kazanımların öğrenci seviyesine uygun olduğunu; yüksek kıdeme sahip olan öğretmenlere göre daha fazla kabul ettikleri görüşüne ulaşmıştır.

Şahin, Kurudayıoğlu, Çelik (2013), Türkçe öğretmeni adaylarının görsel okuryazarlık düzeylerini değişkenlere göre belirlediği çalışmasında cinsiyete göre görsel okuryazarlığa yönelik alt boyutlarda anlamlı bir farklılık yoktur. Katılımcıların görsel sanatlarla ilgili etkinliklere katılma sıklıkları ile görsel okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki varken, görsel okuryazarlıkla ilgili aldıkları eğitim ve televizyondaki reklamları izleme durumlarıyla anlamlı bir ilişki yoktur.

Akçam (2006), “Görsel Okumanın ilköğretim 5. Sınıf Bilgi Verici Metinlerde Anlam Kurmaya Etkisi” adlı çalışmasında görsel okumanın bilgi verici metinlerde; anlam kurma düzeylerine, ana fikri bulmaya, yardımcı fikri bulmaya, çıkarım yapmaya ve özetleme becerilerine olumlu etkileri olduğu sonucuna varmıştır.

Çam (2006), okuduğunu anlama, eleştirel okuma becerisinin ve Türkçe dersi akademik başarısının da fazla olduğu sonuçlarına varmıştır. Ayrıca görsel okuma becerisine etki eden faktörleri de araştırdığında; görsel okuma ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelediğinde kız çocuklarının görsel öğrenmede erkek çocuklara oranla daha başarılı olduğu, Anne babanın eğitim düzeyi ve ailede yaşayan kişi sayısı arttıkça görsel okuma oranlarının arttığı, ailenin gelir düzeyi arttıkça çocuğun görsel okuma seviyesinin yükseldiği, düzenli gazete – dergi takip eden ailede yetişen çocuğun görsel okuma becerisinin arttığı, fazla televizyon izlemenin görsel okuma becerisine katkısı olmadığı, teknolojik araçların bulunduğu evde büyüyen çocukların görsel okuma becerilerinin daha fazla olduğu, şehir merkezlerinde büyüyen çocuklarda görsel okuma becerisinin daha fazla olduğu, özel okullarda okuyan çocuklarda görsel okuma becerisinin daha fazla olduğu, tiyatro – sinemaya giden çocuklarda görsel okuma becerisinin daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Kuru (2008), Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını, TDÖP’de yer alan beşinci sınıf görsel okuma ve görsel sunu becerileri kazanımlarının öğrencilerin seviyelerine uygunluğuna ilişkin görsel okuma ve görsel sunu becerileri kazanımlarının öğrencilerin seviyelerine uygun olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler kendilerini görsel okuma ve görsel sunu becerileri konusunda yeterli görmediklerini ancak bu becerilerin kazanılmasının gerekli olduğunu ifade etmişler ve bu becerilere yönelik bilgilendirilmelerinin gerekli olduğunu vurgulamışlardır.

Balun (2008), öğretmenlerin görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanını yöntem ve tekniklerde çeşitlilik sağlaması, bilgiye görselliğe dayalı bir kalıcılık kazandırması bakımından kendilerini yeterli; bunun yanı sıra görsel etkinliklerin verimli bir şekilde uygulanabilmesi için okulları yeterli imkân ve donanıma sahip olmak bakımından yetersiz gördükleri sonucunu belirlemiştir. Ayrıca önceki programda görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının olmamasını bir eksiklik olarak gören öğretmenlerin bu öğrenme alanının ayrı bir öğrenme alanı olarak programda ilk kez yer almasını da olumlu karşıladıklarını saptamıştır.

Gültaş (2012), ilköğretim birinci sınıf Türkçe ve okuma yazma öğreniyorum kitaplarında yer alan görsellerin öğrenmeyi sağladığı fakat üzerinde yapılacak çalışmalarla daha verimli ve daha kalıcı öğrenmenin sağlanabileceği sonucunu elde etmiştir.

Kuvvetli (2008), Araştırma sonucunda öğrencilerin fizik dersi hareket ve optik konusundaki başarılarının artırılmasında görsel okuma ağırlıklı yöntemin, geleneksel yöntemden daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaya (2011), araştırmasının sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin tamamının görsel okuryazarlığın gerekliliği ve ders kitaplarının çok sayıda görsele yer verdiği konusunda hemfikir, ancak öğretmenlerin büyük bölümünün görsel okuryazarlık becerisi kazandırmada ders kitaplarını yetersiz olduğunu görmektedir. Öğretmenlerin deneyim ve bilgi birikimlerinin farklı oluşu coğrafya derslerinde görsellerle ilgili beceri kazandırmada farklı uygulamalara yer vermelerine neden olmaktadır kanısına varmıştır.

Akpınar (2009), görsel okuma ve sunu öğrenme alanının, öğrenme üzerinde olumlu etkilerinin olduğu ancak öğretmenlere göre, okullarda bu alanla ilgili araç-gereç eksikliğinin yaşandığı sonucunu belirlemiştir.

Sonuç olarak bu araştırmada elde edilen sonuçlar yukarıda çeşitli yazarlar tarafından yapılan araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada

öğrencilerin görsel okuma ve sunu kazanımlarını gerçekleştirmede kendilerini nasıl gördüklerine yönelik yapılan ankette, öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir. Alan yazını tarandığında benzer uygulama bulanamamıştır. Çalışmanın bu noktada alan yazınına önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Öğrenci beceri geliştirme ölçeğinin sonucuna ve CEM Yayınevi öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin yüzde-frekans değerlerine göre görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik etkinliklerin görsel okuma becerisini geliştirmede katkısının amaçlanan düzeyde olmadığı görülmüştür. Alan yazınına bakıldığında beşinci sınıf düzeyinde yapılan benzer çalışmada programda her görsel okuma kazanımına yönelik etkinliğin bulunmadığı görülmüştür. Son olarak öğretmen anketi sonucunda dördüncü sınıf görsel okuma ve sunu kazanımlarının öğrenci düzeyine uygun olduğu ve kazandırma sürecinde bazı sorunların olduğu görülmüştür. Aynı şekilde yapılan diğer çalışmalarda öğretmenlerin kazanımlarının öğrenci seviyesine uygun olduğu görüşünde hemfikir oldukları çalışmalar bulunmuştur. Ayrıca sosyoekonomik düzeyi okullardaki öğretmenler ile kıdemi yüksek olan öğretmenlerin kazanımları sınıf ortamında gerçekleştirmede kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir. Genel olarak kıdemi yüksek olan görsel okuma öğretiminin öneminin öğretmenle tarafından yeteri kadar anlaşılmamaktadır. Bunun yanı sıra araştırmalarda okulların gerekli donamına sahip olmadığı, ders ve çalışma kitaplarındaki görsellerin sayısının ve kalitesinin az olduğu sonucuna da ulaşılmaktadır.

Öneriler

TDÖP’de yer alan dördüncü sınıf görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının incelenmesine yönelik yapılan araştırma sonuçlarına dayalı öneriler aşağıda sunulmuştur.

- ✓ 2005 Türkçe öğretim programında yer alan görsel okuma ve sunu becerisini kazandırmaya yönelik kazanımlar ayrıntılı olarak verilmesine rağmen öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin görsel okuma ve sunu becerisi kazandırma konusunda yeterliliği tekrar gözden geçirilmelidir.
- ✓ Öğretmenlerin çoğunluğu sınıf mevcudunun fazlalığından yapılan görsel okuma ve sunu etkinliklerin gerçekleştirmede sıkıntı yaşamaktadır. MEB’in etkinliklerin uygulanmasını etkileyen sınıf mevcutlarının fazlalığı sorununa gerekli çalışmaları yapması gerekmektedir.

- ✓ Öğretmenler, görsel okuma ve sunu etkinliklerini sınıf ortamında etkili bir şekilde uygulama konusunda yetersiz kalmaktadır. MEB tarafından verilecek hizmet içi eğitim vermek bu soruna çözecektir.

Araştırmacılara yönelik öneriler şu şekilde verilmiştir:

- ✓ Bu araştırma, TDÖP’de yer alan dördüncü sınıf görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin incelenmesine yöneliktir. Diğer sınıf düzeylerinde (1.- 2.- 3.- 5.) görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin incelenmesine yönelik de araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Bu araştırma, TDÖP’de yer alan beş temel dil becerisinden biri olan görsel okuma ve görsel sunu becerilerine yönelik yapılmıştır. Bundan sonraki araştırmacılar, diğer dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinden birisinin incelenmesine yönelik yapılabilir.
- ✓ Öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde görsel okuma ve sunu becerisi konusunda kapsamlı bir eğitim verilebilir.
- ✓ Görsel okuma ve sunu becerilerinden hangi tür görsellerin etkili olduğunu belirleme amaçlı deneysel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. (2009). İlköğretim 1–5. sınıflar Türkçe öğretim programları görsel okuma ve sunu öğrenme alanının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154): 37-49.
- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Artut, K. (2001). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ateş, S. (2006). *İlköğretim 4. sınıf metnindeki görsellerin okuduğunu anlama ve özetlemeye etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balun, H. (2008). *İlköğretim 1. kademedeki uygulanan görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının Türkçe öğretiminde kazanımlara ulaşmadaki etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Baş, Ö. ve Kardeş, N. (2014). İlköğretim öğrencilerinin görsel okuma becerisi ile okuduğunu anlama becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 230-243.
- Batur, Z. (2010). Ana Dili Öğretiminde Gösterge Biliminin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Sözel Metinlerle Görsel Metinleri Bütünselliğinin Analizi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 5(4), 174-200.
- Binbaşoğlu, C. (1995). *Eğitim psikolojisi*. Ankara.
- Bozkurt, E. (2011). *İlköğretim 1. sınıf Türkçe ders programı görsel okuma-görsel sunu kazanımlarının ve ilk okuma yazma öğretiminde kullanılan görsellerin etkililiğinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Çam, B. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin görsel okuma düzeyleri ile okuduğunu anlama, eleştirel okuma ve Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çilenti, K. (1981). *İşlevsel Okur Yazarlığın Yaygınlaştırılmasında Kitle İletişim Araçlarının Rolü ve Önemi*. M.E. B Türkiye’de, işlevsel okuryazarlığın yaygınlaştırılması.
- Debes, J.L. (1968). Some foundations for visual literacy. *Audiovisual Instruction* 13 (9), 961-964.
- Demirel, Ö, Seferoğlu, S.S. ve Yağcı, E. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1999). *Türkçe eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2004). *Öğrenmek gelişmek özgürleşmek*. Ankara: Sistem Yayıncılık.

- Fil ailesi ve yaşam mücadelesi (2015). [<http://gcube.milliyet.com.tr/Detail/2012/10/19/yavru-filin-aglatan-mucadelesi-yavru-fil-kenya-1329621.jpg>] web adresinden 25 Aralık 2015 tarihinde indirildi.
- Göçer, A. ve Tabak, G. (2012). İlköğretim 5. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarının görsel okuma etkinlikleri bağlamında incelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(3), 790-799.
- Gültaş, G. (2012). *İlköğretim birinci sınıf Türkçe kitaplarındaki görsel okuma etkinlikleri ile ilgili öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Güneş, F. (2005). Yeni Türkçe öğretim programları ve öğretmenlerin yetiştirilmesi ve eğitimde yansımaları. *VIII. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*. 14-16 Kasım 2005. Erciyes Üniversitesi. Kayseri.
- Güneş, F. (2013). Görsel okuma eğitimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-17.
- Halis, İ.(2002). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- İşler, A.Ş. (2002). Günümüzde görsel okuryazarlık ve görsel okuryazarlık Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XV, (1).
- Kalaycı, N. (2001). İki boyutlu görsel öğrenme ve öğretme araçları. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Nobel akademi yayıncılık.
- Kaya, M.F. (2011). Öğrencilerde görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik coğrafya öğretmenlerinin görüş ve uygulamaları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 631-644.
- Keş, Y. (2001). *Görsel iletişimde illüstrasyonun kullanım alanlarına kuramsal bir yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kırkkılıç, A. ve Akyol H. (2009). İlköğretimde Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Kuru, A. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Adana.
- Kuvvetli, E. (2008). *Görsel okumanın ortaöğretim öğrencilerinin fizik dersi başarılarına etkisinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Lowe, R. (2000). Visual literacy in science and technology education. *International Science, Technology and Environmental Education Newsletter*, 15 (2), 1-4.

- MEB. (2005). İlköğretim 1-5. sınıflar tanıtım el kitabı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2009). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu 1-5. sınıflar. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve öğretme*. (7. Baskı), Ankara: Pagema Yayıncılık.
- Şahbaz Dağlıoğlu, E.(2010). *İlköğretim Türkçe dört öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Cem veb ofset.
- Şahin, Ç, Kurudayıoğlu, M. ve Çelik, G. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının görsel okuryazarlıkları üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 129-143.
- Şahin, Ç. ve Kıran I. (2011). İlköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görsel okuryazarlıkları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 363-381.
- Şimşek, N. (2002). *Derste eğitim teknolojisi kullanımı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tezbaşaran, A. (2008). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu: e-kitap,3.baskı*.
- Tolga, A. (2000). *Ortaöğretim biyoloji eğitiminde görsel ve işitsel materyal kullanımı*. Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Winn, W.D. (1987). Charts, graphs and diagrams in educational materials. (Chap.5), *Psychology of Illustration, Vol I: Basic Research*. New York: Springer.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe öğretiminde alternatif yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yiğit, N, Nedim, A, Altun, T, Özmen, H ve Akyıldız, S. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

EKLER

Ek- 1: 4.Sınıf öğrencilerinin görsel okuma ve sunu kazanımlarına yönelik görüşlerini belirleme anketi

1. Görsel Okuma	Hiç Yapamam	Az Yaparım	Yaparım	Çok Yaparım
Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.				
Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.				
Harita ve kroki okur.				
Reklamlarda verilen mesajları sorgular.				
Resim ve fotoğrafları yorumlar.				
Karikatürde verilen mesajı algılar.				
Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular.				
Beden dilini yorumlar.				
Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.				
Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.				
Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.				
Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.				
Metin ve görsel ilişkisini sorgular.				
Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar				
2. Görsel Sunu				
Sunuma hazırlık yapar.				
Sunum yöntemini belirler.				
Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.				
Bilgileri tablo ve grafikte sunar.				
Sunularında harita ve krokiden yararlanır.				
Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar				
Sunularında gerçek nesne ve modelleri kullanır.				
Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.				
Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.				
Sunularını değerlendirir.				

Ek- 2: 4.Sınıf Türkçe dersi görsel okuma ve sunu becerilerini geliştirme ölçeği

Değerli öğrenciler “4.Sınıf Türkçe Dersi Görsel Okuma ve Sunu Kazanımlarını Geliştirmeye Yönelik Test” 14 sorudan oluşmaktadır. İlk 13 soru görsel okuma kazanımlarına yöneliktir (cevaplama süresi 90 dakikadır.) son soru ise görsel sunu kazanımına yöneliktir ve ev ödevi olarak bir hafta sonra teslim edilecektir.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

1. Etkinlik

Aşağıdaki göl isimlerini haritadaki yerlerine yerleştiriniz. Haritadaki göllerin yanına göl isimlerinin yanındaki harfleri yazınız.

(a) Van Gölü

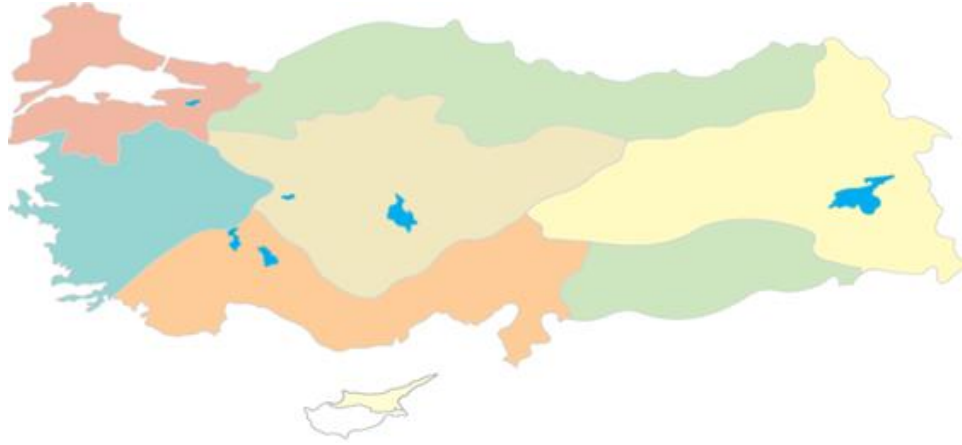
(b) Tuz Gölü

(c) Beyşehir Gölü

(ç) Eğirdir Gölü

(d) İznik Gölü

(e) Akşehir Gölü

2. Etkinlik

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Sizce resimlerdeki öğrencilerin ders çalışma yöntemleri doğru mu? Niçin? Yazınız.

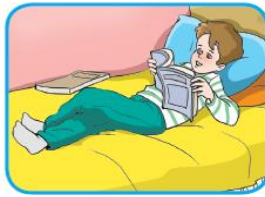
.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

3.Etkinlik. Aşağıdaki resmi inceleyiniz. Resimde neler gördüğünüzü yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.Etkinlik

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Bu resimlerde Atatürk'ün hangi özellikleri öne çıkmıştır. Bu resimlerden hareketle Atatürk'ün kişilik özelliklerini yazınız.

Atatürk Sakarya savaşında dürbünle cepheyi izlerken

.....

Atatürk öğrenciler arasında ders dinlerken

.....

Atatürk öğrenciler arasında ders dinlerken

.....

5.Etkinlik

Aşağıdaki karikatürleri yorumlayınız.

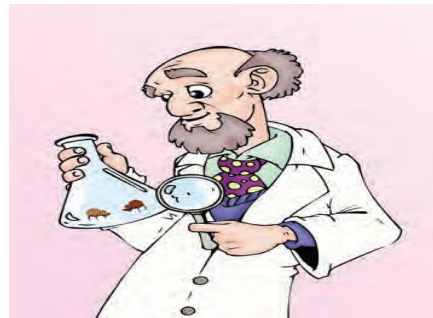

.....

.....

.....

.....

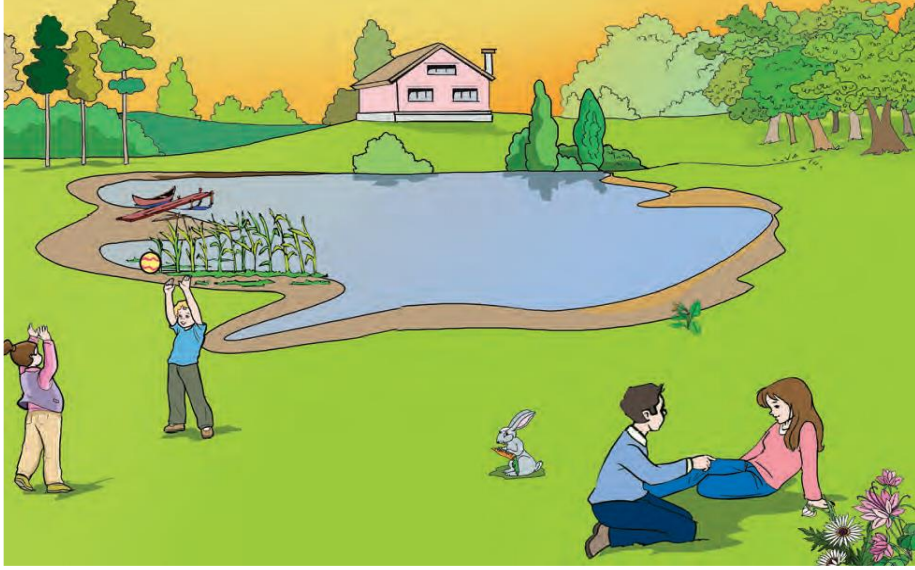
.....

.....

.....

.....

6.Etkinlik: Aşağıda yer alan resmi anlatan bir öykü yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12.Etkinlik

Aşağıdaki çocuk yüzlerini inceleyiniz. Resimlerin altına, örneğine uygun olarak hangi kelimeleri yazabilirsiniz?

.....

8.etkinlik: Aşağıdaki resimlerin hangi doğal afetler sonucu oluştuğunu belirleyip yazınız.

.....

.....

.....

.....

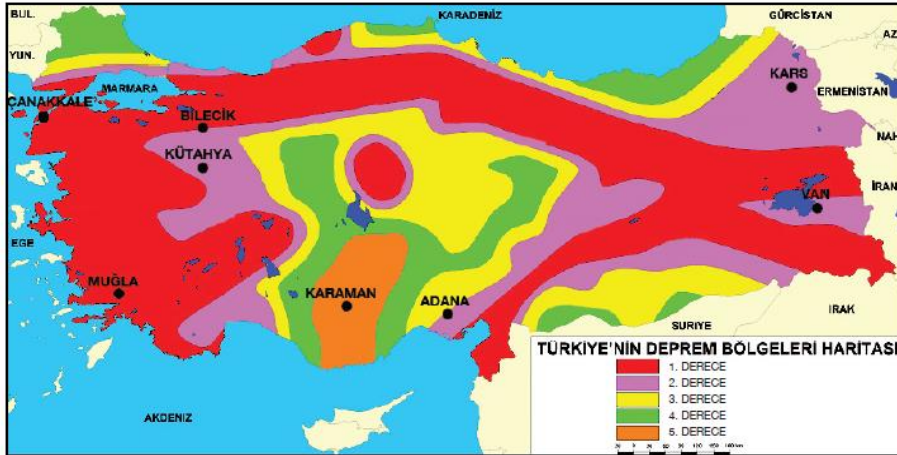
.....

.....

9.Etkinlik

DEPREM BÖLGELERİ HARİTASI

1. Deprem riskinin en az olduğu bölgemiz neresidir?

.....

2. Hangi bölgelerimiz birinci derece deprem bölgesi içinde yer almaktadır?

.....

3. Aşağıdaki illerimizden hangileri ikinci derece deprem bölgesinde yer almaktadır? İşaretleyiniz.

Bilecik

Çanakkale

Karaman

Adana

Van

Kars

Muğla

Kütahya

12.Etkinlik

Aşağıdaki Türk bayrağı ile Türk Kızılayı bayrağını inceleyiniz. Bayrakların benzer ve farklı yönlerini bulup yazınız.

.....

.....

.....

.....

13.Etkinlik

Aşağıdaki grafiği yorumlayınız.

parçalı bulutlu	güneşli	yağmurlu	bulutlu	karlı		
Sıcaklık: 18°C	Sıcaklık: 14°C	Sıcaklık: 16°C	Sıcaklık: 7°C	Sıcaklık: 5°C	Sıcaklık: 0°C	Sıcaklık: 3°C
Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar

Yorumlarınız:.....

.....

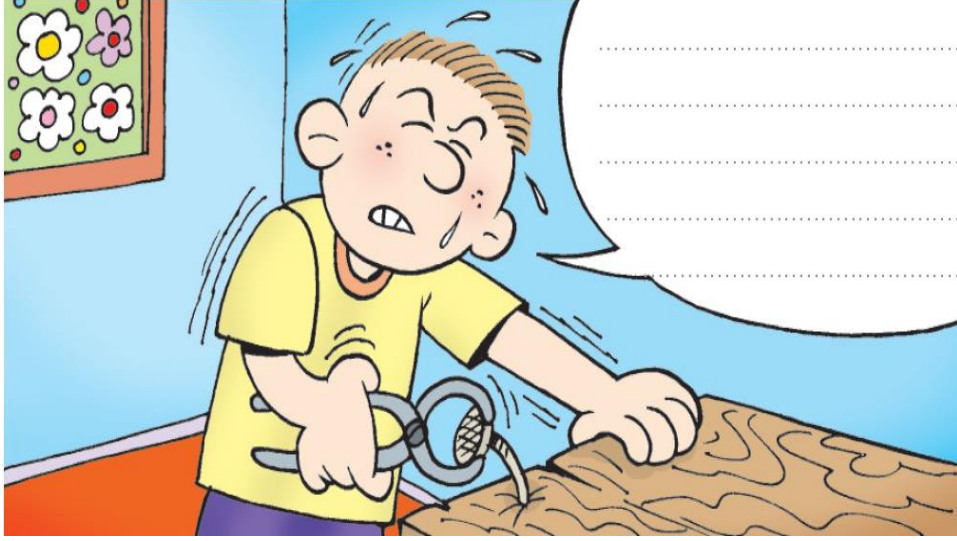
.....

.....

.....

14. Etkinlik

- Aşağıdaki karikatürü inceleyiniz. Metni düşünerek çocuğun söyleyebileceklerini tahmin ediniz; balonun içine yazınız.

15. Etkinlik

Ekmeğin yapım aşamalarına göre aşağıdaki boşlukları numarandırınız..

16.Etkinlik

Fethiye Ölü Deniz'e veya Adıyaman'daki Nemrut Dağı'na gezi düzenlendiğini hayal ediniz. Aşağıdaki haritadan faydalanarak bulunduğunuz yerden Ölü Deniz'e veya Nemrut Dağı'na nasıl gidileceğini belirleyip yazınız.

.....

.....

.....

17.Etkinlik

Metnin içeriği ile ilgili tahminlerinizi düşününüz. Kendisine para uzatılan kişi, karşısındakine neler söyleyebilir? Noktalı yerlere yazınız.

18. Etkinlik

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz.

Bundan sonra neler olabileceğini hayal ediniz. Aşağıdaki boşluğa uygun bir resim yapınız.

19. Etkinlik

Piknik alanlarında uyulması gereken kurallar hakkında bir afiş, sloganı haftaya kadar hazırlayınız.

Ek- 3: Dördüncü Sınıf Türkçe dersi öğretim programı görsel okuma ve sunu kazanımlarını değerlendirme öğretmen anketi

Sayın Meslektaşım;

Bu anket dördüncü Sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarındaki görseller ile görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarına yönelik veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim. Lütfen isim yazmayınız.

Saygılarımla
Esra ÖZYURT AYDEMİR

I.BÖLÜM

1- Okulunuzun Adı:.....

2- Hizmet Süreniz:

3- Cinsiyetiniz: () K () E

4- Mezun Olduğunuz Fakülte:

- Eğitim Fakültesi ()
- Eğitim Yüksek Okulu ()
- Öğretmen Okulu ()
- Diğer (Lütfen belirtiniz):

5- Sınıf mevcudunuz:

- 20 ve altı ()
- 21-30 ()
- 31-40 ()

6- Görsel okuma ve görsel sunu alanına ilişkin bir hizmet içi eğitime katıldınız mı?

() Evet () Hayır

Cevabınız evet ise hizmet içi eğitime katıldığınız süreyi belirtiniz.(.....)

II. BÖLÜM

Görsel Okuma ve Görsel Sunu Kazanımlarının Yaş Ve Sınıfa Uygunluğuna İlişkin İfadeler

Aşağıda görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının yaş ve sınıfa uygunluğuna ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi işaretleyiniz.		Çok uygun	Uygun	Kısmen uygun	Uygun değil	Hiç uygun değil
1.	Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.					
2.	Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.					
3.	Harita ve kroki okur.					
4.	Reklamlarda verilen mesajları sorgular.					
5.	Resim ve fotoğrafları yorumlar.					
6.	Karikatürde verilen mesajı algılar.					
7.	Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular.					
8.	Beden dilini yorumlar.					
9.	Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.					
10.	Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.					
11.	Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.					
12.	Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.					
13.	Metin ve görsel ilişkisini sorgular.					
14.	Sunuma hazırlık yapar.					
15.	Sunum yöntemini belirler.					
16.	Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.					
17.	Bilgileri tablo ve grafiklerle sunar.					
18.	Sunularında harita ve krokiden yararlanır.					
19.	Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar					
20.	Sunularında gerçek nesne ve modelleri kullanır.					
21.	Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.					
22.	Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.					
23.	Sunularını değerlendirir.					
24.	Renkleri tanır, anlamlandırır ve yorumlar.					

III. BÖLÜM

Görsel Okuma ve Görsel Sunu Kazanımlarının Kazanma Sürecine İlişkin İfadeler

Aşağıda görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının kazanma sürecine ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi işaretleyiniz.		Cok uygun	Uygun	Kismen uygun	Uygun değil	Hiç uygun değil
1	Türkçe Dersi Öğretim Programı; görsel okuma ve görsel sunu kazanımları konusunda yol göstericidir.					
2	Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda; görsel okuma ve görsel sunu becerilerinden çok diğer dört beceriye (dinleme, okuma, konuşma, yazma) yönelik kazanımlara yer verilmiştir.					
3	Görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının dinleme, okuma, konuşma, yazma becerileri kadar önemli olduğunu düşünüyorum.					
4	Görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının; Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ki diğer dört beceriden (dinleme, okuma, konuşma, yazma) ayrı değil, bu becerilerin içerisinde yer alması gerektiğini düşünüyorum.					
5	Türkçe derslerinde öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarını kazanabilmeleri için zaman ayırabiliyorum.					
6	Görsel okuma ve görsel sunu kazanımları konusunda kendimi yeterli görmüyorum.					
7	Öğrenciler görsel okuma becerisini görsel sunu becerisine göre daha kolay kazanabiliyorlar.					
8	Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarına yönelik etkinlik örnekleri öğrencilerin yapabilecekleri düzeydedir.					
9	Öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarına yönelik yaptığım etkinlikler sırasında sınıf oyun alanına dönüyor.					
Aşağıda görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarını kazanma sürecine ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi işaretleyiniz.		Cok uygun	Uygun	Kismen uygun	Uygun değil	Hiç uygun değil
10	Öğrenciler çeşitli görseller yardımıyla;					
	a) Duyularını anlatmakta zorlanıyorlar.					
	b) Düşüncelerini anlatmakta zorlanıyorlar.					
	c) Bilgilerini anlatmakta zorlanıyorlar.					
11	Uygulanan etkinlikler çok fazla araç-gereç kullanılmasını gerektirdiği için bu etkinlikleri çok sık uygulayamıyorum.					
12	Sınıfın fiziki şartları görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarına yönelik çeşitli etkinlikler yapılmasına uygun değil.					
13	Öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu becerilerini kazanmalarına yönelik uyguladığım etkinliklerde çeşitli araç- gereçlerden yararlanabiliyorum.					
14	Araç- gereçlerin yetersiz olması görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarına yönelik bazı etkinliklerin uygulanmasını güçleştirmektedir.					
15	Uyguladığım etkinliklerde; hangi yöntem ve teknikleri kullanabileceğime ilişkin yeterli bilgiye sahip değilim.					
16	Türkçe Dersi Öğretim Programı; görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarının değerlendirmesinde yeteri kadar yardımcı olmaktadır.					
17	Ölçeklerin hazırlanmasının ve çoğaltılmasının zaman alması; ölçme ve değerlendirme çalışmalarını zorlaştırmaktadır.					
18	Kalabalık sınıflarda öğrenciler, görsel okuma ve görsel sunu kazanımlarını kazanmakta zorlanıyorlar.					
19	Velilerin görsel okuma ve görsel sunu kazanımları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması uygulamaları zorlaştırmaktadır.					

Ek- 4: Araştırma İzni

T.C.
BARTIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 24925745-604.01-E.5153898
Konu: Araştırma Önerisi
(Esra ÖZYURT AYDEMİR)

18.05.2015

MÜDÜRLÜK MAKAMINA
BARTIN

İlgi : a) M.E.B. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 20/03/2012 tarih ve 4506 sayılı yazı ekindeki 2012/13 No.lu Genelge.
b)Müdürlük Makamından alınan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu Kurulması" konulu 04/10/2011 tarih ve 10009 sayılı Olur.
c)Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 08/05/2015 tarihli ve 215 sayılı yazısı ve ekleri.

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Esra Özyurt AYDEMİR'in İlgi (c) yazı ekindeki dilekçesinde; 4.Sınıf Türkçe Öğretim Programında Yer Alan "Türkçe Programında Görsel Okuma ve Sunum Kazanımlarının Değerlendirilmesi" konulu proje çalışmasını yazımız ekindeki takvime göre Müdürlüğümüze bağlı Kozcağız Ahmetler İlkokulu Müdürlüğü'nde uygulamak istediği bildirilmektedir.

İlgi (c) yazı gereği yapılmak istenen Araştırma İzni Projesine ilişkin başvuru İlgi (a) 2012/13 No.lu Genelge kapsamında "Araştırma Değerlendirme Komisyonu"na değerlendirilmiş ve uygun bulunmuştur.

Söz konusu Araştırma İznine ilişkin Araştırma Değerlendirme Formu, çalışma takvimi ve anket formları ekte sunulmuş olup, ilgilinin çalışmasını dilekçe ekindeki takvim kapsamında eğitim-öğretimi aksatmadan "Görsel Okuma ve Sunu Becerilerinin Geliştirilme Etkinlik Testi"nin ilgili okulda uygulayabilmesi hususunu Olur'larınıza arz ederim.

Ahmet GÜNERHAN
Şube Müdürü

OLUR
18.05.2015
Yaşar DEMİR
Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik
İmzalı Ash İle Aynıdır.

...../...../20.....

İsmail ALKIZ
V.H.K.İ.

Adres : Gölbucağı mah.2 nolu çevre yolu 74000 BARTIN
Tel : (0378) 227 68 90 (432)
Fax : (0378) 227 96
e-posta : temelegitim74@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat:
Bahar ŞİMŞEK - Memur
(Temel Eğitim Şubesi)
Elektronik Ağ: <http://bartin.meb.gov.tr>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 91c5-e335-325b-9f14-6f26 kodu ile tevit edilebilir.

Ek- 5: Uzman görüşü formu

1. Görsel Okuma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil	Açıklamalar
Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.												x											
Grafik ve tablo ile verilenleri yorumlar.													x										
Harita ve kroki okur.	x								x							x							
Reklamlarda verilen mesajları sorgular.																							
Resim ve fotoğrafları yorumlar.		x	x	x						x					x		x						
Karikatürde verilen mesajı algılar.					x									x		x							
Kitle iletişim araçlarıyla (gazete, dergi, TV) verilen bilgileri, haberleri, düşünceleri sorgular.																							
Beden dilini yorumlar.							x																
Doğayı izler, doğadaki değişimleri fark eder ve yorumlar.								x															
Çevresindeki sosyal olayları anlamlandırır ve yorumlar.																							
Görsellerden hareketle cümleler ve metinler yazar.						x					x												
Bilgi toplamak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.																							
Metin ve görsel ilişkisini sorgular.				x																			
Renkleri tanıır, anlamlandırır ve yorumlar																							
2. Görsel Sunu																							
Sunuma hazırlık yapar.																							
Sunum yöntemini belirler.																							
Duygu, düşünce, bilgi ve izlenimlerini resim, şekil ve sembol ve renkleri kullanarak görselleştirir.																		x	x				
Bilgileri tablo ve grafikte sunar.																							
Sunularında harita ve krokiden yararlanır.																							
Duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunar																							
Sunularında gerçek nesne ve modelleri kullanır.																							
Sunularında içeriğe uygun görseller seçer ve kullanır.																							
Bilgi, duygu ve düşüncelerini sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanır.																							
Sunularını değerlendirir.																							

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı	Esra ÖZYURT AYDEMİR
Eğitim	<p>Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği (Haziran-2008)</p> <p>Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü-Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı</p>
İş Tecrübesi	<p>Isparta Cengiz Topel İlköğretim Okulu (2008-2009), Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (Sözleşmeli),</p> <p>Isparta Gülcü İlköğretim Okulu (2008-2009), Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (Sözleşmeli),</p> <p>Isparta Gönen Süleyman Demirel İlköğretim Okulu (2009-2010), Türkçe Öğretmenliği (Sözleşmeli),</p> <p>Zambak Dershanesi (2008-2010), Türkçe Öğretmenliği</p>
İletişim	<p>Tel: 0 (541) 5139701</p> <p>E-Posta: eozyurt32@gmail.com</p>